

Poliolihti

3/2007

Julkaisija: Suomen Polioliitto ry

LEHTIMÄEN OPISTO

Hyvän elämän akatemia

PL 13, 63501 LEHTIMÄKI

Puh. 06-522 0245, faksi 06-522 0290

❖ Polioliiton Uskallusta elämään -
kurssi 4.11. - 10.11.2007

❖ Poliolaisten kunto- ja sopeutumis-
valmennuskurssi 4.2. - 16.2.2008,
mikäli rahoitus edelleen saadaan
raha-automaattiyhdistyksen kautta.

❖ Talven virikekurssi eläkeläisille ja
veteraaneille 4.2. - 16.2.2008

❖ Mittatilaustyönä muunmuassa
atk-, kädentaito- ja taidekurseja.

❖ Päivitetyt tiedot löytyvät koti-
sivuiltamme <http://www.lehtimaki.fi/opisto>

❖ TERVETULOA LEHTIMÄELLE!

Kuntouruskeskus, Hotelli
Henrikintie 4. 82900 Ilomantsi

Turvallisen kuntoutuksen ykköspaikka,
viihtyisä ja rauhallinen hotelli...

❖ **Viikonloppuloma pe - su 2007**

2 hh / 100 € / hlö, 1 hh / 120 €

Sis. kahden vuorokauden majoituksen puolihoidolla,
kuntosalin, saunojen ja allasosaston vapaan käytön sekä
talon viikko-ohjelman.

❖ **Perinteinen Joulu 23. - 26.12.07**

2 hh, 4 hh 319 € / hlö, 1 hh 349 €

Ennakkomaksu 100 €.

Sis. kolmen vuorokauden majoituksen täysihoidolla,
jouluisen ohjelman, kuntosalin, saunojen ja allasosaston
vapaan käytön. **Ennakkovaraajan etu:** kun varaat
Joulupaketin 30.9. mennessä, **saat neljännen**
vuorokauden veloituksetta (22. - 23.12. aamiaisella)

Tervetuloa!

MYYNТИ: 013-6821 400

myyntipalvelu@paaskynpesa.fi

www.paaskynpesa.fi

TJM-systems OY

TJM-Systems Oy:n

taloushallinnon palvelut käsittävät
seuraavat osa-alueet:

- Kirjanpito
- Reskontra
- Laskutus
- Palkanlaskenta
- Veroilmoitukset
- Alv-lasit
- Yrityksen perustaminen
- Liikeseurinnat, suunnitelmat
- Liikeseurinnon konsultointi

Halutessamme teemme myös erityisratkaisuja:

- Toimimme osan talousneuvojista
- Teemme kokonaispalvelu- ja projektiin
- Tarvitessasi toimintamme myös ympäristöasi-
sopivat alitteet sekä ohjelmit ja tarjoamme
tarvittavan koulutuksen

Lantinen teollisuuskatu 11, 02920 Espoo

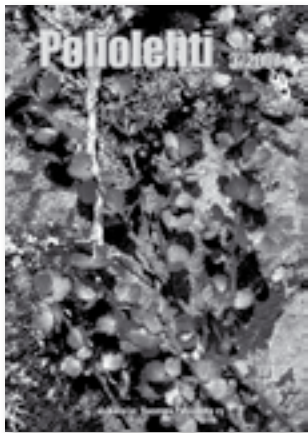
Puh. 09 849 2770, Faksi 09 852 1377

**Viihtyisä
lounasravintola
Niittykummun sydämessä**

- Tilauksena ruoka-annokset, kutsukset, täyte- ja välipöytäkokit, salaattit ym.
- Juhlapaikaksi
- Tilaisamme vuokrattavana edustussalona

Niitty-lounas

Pihatörmä 1 B, 02240 Espoo, puh. 09-412 3457

Kannen kuva: Kai Noponen/
LKA/ Kuvaliiteri

**Lehti ilmestyy
4 kertaa vuodessa**

Ilmoitusmyynti

TJM-Systems Oy

Mainosilmoitusaineistot

TJM-Systems Oy/
Eija Lindroos

PL 75

02921 ESPOO

Puh. (09) 849 2770

Fax (09) 852 1377

Email: eija.lindroos@
tjm-systems.fi

Taitto

Antero Karjalainen
www.akarjalainen.net

Paino

Kirjapaino
JAARLI Oy

ISSN 1237-2781

Sisältö

Poliokurssi Lehtimäellä	4
Meirän sakille	7
Edunvalvontavierailulla eduskunnassa	8
Kuntouttamislaitos 50 vuotta	9
Kaislarannan toiminnan historia	18
Tampereen osasto	20
Pirjon haastattelu	22
Tampereella oli paljon poliotapauksia 50-luvulla	23
Kuntouttamislaitos tuli tarpeeseen	24
Hakulomake	26
Polio ja Backman	28
Sanaristikko	32
Rauman Vinkkelsit	33
Osastot tiedottaa	34
Lasin taikaa Lahlen Hollolas	36
Terveisiä Tampereelta vuodelta 1973	37

Ei järjen hiventä?

Taas kerran on hallitus-ohjemaan, sosiaali- ja terveydenhuollon tavoiteisiin kirjattu, että kaikilla ihmisillä tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet elää ja osallistua. Erikseen on jopa mainittu ryhmiä, joiden yhdenvertaisuustavoitteen saavuttamiseksi on erityisesti kiinnitettävä huomiota.

Me kaikki tiedämme, että vammaiset ihmiset ovat yksi sellainen ryhmä. Vaan ylevien tavoitteiden jälkeen on tyhjää. Käytännön pienetkin toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi on siirretty hamaan tulevaisuuteen: ”asiaa on tarkasteltava ja valmisteltava huolella”. Mitään ei oikeasti tehdä.

Henkilökohtaista avustaja-järjestelmää on nyt ”suunniteltu” toistakymmentä vuotta, eikä maalia näy. HUH!

Valitettavasti huolta tulevaisuudesta lisää sekin, että jo olemassa olevia asioita romutetaan vauhdilla. Kuntoutusmahdollisuuksien alasajo on jo tosiasia. Kuntoutukseen pääsyn kriteereistä se, että kuntoutusjakson aikaan tulee kuntoutettavan toimintakyvyn selvästi parantua, on yksi hölmöimmistä aikoihin. Eivätkö

toimintakyvyn ylläpito tai sen heikkenemisen hidastaminen ole riittäviä tavoitteita? En kyllä ymmärrä, mitä päättäjät oikein touhuavat. Lannoittavat ja kaatavat samaa mäntyä?

Taloudellisilla syillä ei nyky-menoa pysty selittämään. Oikean hoidon ja oikein mitoitettun kuntoutuksen avulla ihmiset voivat paremmin eivätkä kuormita samassa mitassa sairaanhoidon paikkoja. Työelämässä olevat jaksavat työssään pidempään ja maksavat veronsa...

Elämänlaadusta ei kannattane enää edes haaveilla, vaikka se niissä ylevisissä tavoitteissa mainitaankin.

On silti tärkeää vaatia ja hakea tarvitsemiaan apuvälineitä, terveydenhuoltoa ja kuntoutusta. Epäilemättä jokainen kielteinen päätös, viranomaisten tylyt kommentit tai hillitön paperisota murentavat uskoa siihen, että saisin työkaluja oman hyvinvointini ylläpitoon. Silti toivon, että jaksaisitte hakea uudestaan ja uudestaan. Luopuminen ei nyt auta.

Hyvää syksyä kaikille

Birgitta Oksa

Suomen
POLIO
liitto ry

Julkaisija: Suomen Polioliitto ry

Päätoimittaja: Birgitta Oksa

Toimitus: Luotsikatu 6 E 28

00160 Helsinki, puh. 09 - 686 0990, fax 09 - 6860 9960

sähköposti: birgitta.oksa@polioliitto.com

Hohtokeilailu oli monelle uusi kokemus.

Poliokurssi Lehtimäellä

13.- 25.8.2007

Alussa pallo hukassa ja pahasti

Olimme ensimmäistä kertaa Lehtimäen polio-kurssilla. Alkuhämmennyksen jälkeen huomasimme päässeemme aivan mainiolle kurssille. Pitkät välimatkat, vauhdikas laukkaaminen paikasta toiseen ja eksyksissä olo vaativat oman aikansa, ennen kuin palaset loksahdivat paikoilleen.

Uutta ja aktivoivaa

Kauniit ilmat suosivat meitä. Opisto on kauniissa ympäristössä ja elokuun värit vahvimmillaan. Kaija Ala-Mattinen ja Hannu Soukka ottivat meidät hymyllä ja huumorilla vastaan. Oma vaatimaton huone löytyi ja asetuimme taloksi. Dosentti, psykologian tohtori Vappu Viemerön luennot ja ryhmäkeskustelut herättivät nuppia vielä kotonakin pohtimaan poliota, selviytymistä, ihmistä ja huumorin parantavia vaikutuksia. Sosiaalisih-

teeri Kaija Salmelan luento ja henkilökohtaiset tapaamiset auttoivat pulmissamme. Kiitos siitä.

Treenaavat jumpat altaalla ja salissa olivat hauskoja hetkiä, hyvässä seurassa. Kokeilimme uusia juttuja, kuten intialaista päähierontaa, vyöhyke- ja aromaterapiaa. Ihania, hoitavia hierontaa, jotka vaikuttivat pitkään rentouttavasti ja kipuja lieventäen. Kasvohoito oli kyllä sellainen kokemus, joka olisi voinut jäädä kokonaan pois. Nenä normalisoitui vasta usean päivän jälkeen.

Jalkahoito oli yleistä ja tarpeen.

Voimia vapaa-ajasta

Teimme keilailureissun Kuortaneen urheiluhallille. Pallo oli painava ja pelaaminen turhan reipasta särkeville lihaksille. Hohtokeilailu jätti värikkäät muistot mieleemme. Keskisen kyläkauppamatkalla hankimme Shiatsu Body Massage-hierontalaitteen, joka on ollut ahkerassa käytössä. Seinäjoen Kaunis Veera-näytelmä virkisti. Upeita lauluja, vaikuttavia ääniä ja mukavaa huumoria. Saimme vielä nim-

...kurssi uutisia...

marit ja yhteiskuvan kaupan päälle. Valkealammen ranta-saunassa nautimme turvekylvystä. Vappu piirteli moderneja ja renessanssimaalauksia kylpijoiden selkiin. Huuhtelun jälkeen iho oli pehmeä ja puhdas. Homma täytyy kyllä kokea uudelleen. Monenlaista iltaohjelmaa oli tarjolla. Valittavasti Kalossin karaoke jäi meiltä kokematta, koska illalla takki oli jo tyhjä ja uni painoi silmiä.

Apua ja neuvoja kysyville

Ystävällinen henkilökunta auttoi, jos tuli pulmia. Toiveemme toteutettiin joustavasti ja nopeasti. Saimme syödä erittäin maistuvia ruokia. Päätösillan juhla ansaitsee lämpimät kiitoksemme. Hannun loihtima menu sai mielet ja massut hyrisemään tyytyväisyydestä. Hienoa, että saimme myös tutustua opiston opiskelijoihin. Alun arkailun jälkeen totesimme heidän olevan huumorintajuista väkeä, joiden välittömyys ja jutustelu kanssamme toi piristystä päivään.

Saimme arvokasta tietoa postpoliosta, vihjeitä lääkkeistä, joista voisi olla apua särkyihin, (Sirkalle kiitos Schindelen mineraalijauhevinkistä), mieli virkistyi, jalka nousee kepeämmin ja fyysinen olemus pyöristyi parilla sentillä.

Meille kurssi merkitsi henkilökohtaista lottovoittoa. Jäämme kaipaamaan mukavaa juttuseuraa ja Lehtimäen tunnelmaa. Kiitoksia ja terveisiä kaikille kahdelta rasvaiselta porilaiselta.

Teksti: Hannele ja Kirsti Kangasniemi
Kuvat: KP ja AL

Kurssilaiset kokoontuivat pihalle ryhmäkuvaan.

Vapun modernit renessanssimaalaukset kylpijän selässä.

Lehtimäen ympäristö tarjoaa mainiot ulkonaliikkumis-mahdollisuudet.

Suomen POLIO liitto ry

SUOMEN POLIOLIITTO RY

Toimisto/Poliolehden toimitus:

Luotsikatu 6 E 28

00160 Helsinki

Puhelin: 09-6860 990

Fax: 09-6860 99 60

Sähköposti: birgitta.oksa@polioliitto.com

www-sivut: www.polioliitto.com

Pankki: Sampo 800015-70432857

POLIOINVALIDIT RY

Toimisto: Luotsikatu 6 E 28

00160 Helsinki

Puhelin: 09-6860 990

Fax: 09-6860 99 60

Sähköposti: kirsti.paavola@polioliitto.com

www-sivut: www.polioliitto.com

Pankki: Sampo 800013-222875

SUOMEN POLIOHUOLTO RY

Toimisto: Luotsikatu 6 E 28

00160 HELSINKI

Puhelin: 09-6860 990

Fax: 09-6860 99 60

Sähköposti: leo.hanninen@pp1.inet.fi

www-sivut: www.polioliitto.com

Pankki: Sampo 800017-287221

Uskallusta Elämään – elämänhallintaa ja voimaantumista

Ajankohta:

4.-10.11.2007

Kurssin tavoitteena on löytää uusia voimavaroja (tietoja ja taitoja) arkipäivän elämään. Kurssin ”perusohjelmassa” ryhmä- ja allasvoimistelua, henkilökohtaisia hoitoja sekä ohjattua vapaa-ajan toimintaa. Kurssin keskeisenä teemana on oman elämänhallintaan liittyviä asioita. Kuinka minä olen tähän asti jaksanut, kuinka tästä eteenpäin?

Kurssilla mukana FT, psykologian dosentti Vappu Viemerö. Kurssilla tutustutaan myös atk:n maailmaan ja erityisesti sen käyttöön arjen tukena. Kurssille valitaan 10 kuntoutujaa hakemusten perusteella.

Hakuaika:

Hakuaika päättyy 1.10.2007

Kurssipaikan yhteystiedot:

Lehtimäen Opisto, 63501 Lehtimäki

p. 06-522 0245

Tilausajoa Virossa!

Suomalaiset kuljettajat vievät Teidät reissuun. Lähtö Tallinnan satamasta. Käytössänne on 8 paikkainen pikkubussi, johon pääsee myös pyörätuolilla. **KYSY LISÄÄ!!**

puh. 040-411 4501/Jukka tai +372 56 62 9904/Ville

SUOMALAINEN VOITTA AINA.

TERVETULOA KOULUUN!

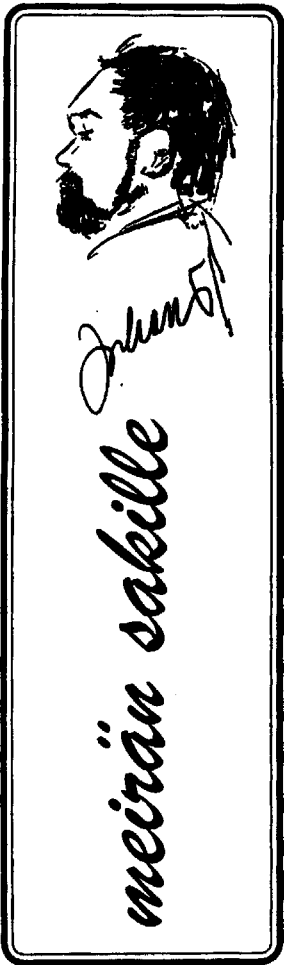
Marjatta-koulu perustettu 1972, hoitopedagoginen koulu (steinerpedagoginen erityiskoulu) keskellä Helsinkiä. Erityisopetusta varten suunniteltu koulu on tarkoitettu esi- ja peruskouluikäisille, kehitysvammaisille ja psyykkistä ja sosiaalista tukea tarvitseville oppilaille.

os. Poutuntie 12, 00400 Helsinki (Pohjois-Haaga)
Iltapäivätoimintaa ja loma-aikoina päivystys.

Tiedustelut Ritva Eskelinen
p. 09-4777 1221

Tervetuloa tutustumaan!

Sain kesällä käsiini MPK:n (Matkapalvelukeskuksen) seurantaryhmän raportin. Oli se jotenkin surkeaa luettavaa. MPK-mallia alettiin suunnitella ja toteuttaa vuodesta 2004 lähtien. Ensimmäinen oli päätetty tavoite. Sitten toteutunut järjestelmä ja lopuksi korjausehdotukset. Alkulauseissa todettiin: "Ensimmäisten valtakunnallisten yhtenäisen mallin mukaan perustettujen matkapalvelukeskusten kilpailuttamisessa ja käyttöönnotossa on ilmennyt erilaisia ongelmia." Lisäksi todettiin, että "Liikenne- ja viestintäministeriö, STM, Opetusministeriö, Kela ja Kuntaliitto antoivat MPK-seurantaryhmälle tehtäväksi selvittää mahdollisuudet antaa koko valtakuntaa koskeva riittävän yhdenmukainen suositus MPK-toiminnasta ilman lakimuutoksia. Kielteisessä

tapauksessa osapuolet ovat valmiita myös lainsäädännöllisiin muutoksiin." Eli jos ei muuten saada systeemiä pelaamaan niin pakotetaan lainmuutoksella kaikki mukaan. Silloin vissiin kaikki toimii hyvin?

Ohessa muutama esimerkki selvityksestä. Alueiden määrittelyssä epäonnistuttu: säästöt jääneet minimaallisiksi. Kuntien osallistuminen: pienet hyödyt eivät innosta mukaan uuteen järjestelmään, jonka toimivuus on kunnan näkökulmasta vielä tuntematon. Kelan osallistuminen: Kela toteaa, että Kelan saama hyöty matkojen yhdistelystä jää arvioitua pienemmäksi. Hallintokustannukset valtakunnallisessa MPK-toiminnassa ovat nousseet saatuihin hyötyihin nähden Kelassa suuriksi. Sairaanhoidopiirit: taloudellinen hyöty vähäinen, käytettävissä omaa kalustoa tai ovat itse kilpailuttaneet kuljetuksensa. Lääninhalitukset: resurssipula henkilökunnassa, tarvitsevat lisää henkilökuntaa suunnitteluun ja valvontaan. Käyttäjät: kuljetusten luotettavuus, palveluiden laadukkuus, operaattorien ongelmat, kaluston riittävyys. Onpa siellä avoimesti todettu, että ongelmien olemassaolo on johtanut joissakin tapauksissa vaikeavammaisten kuljetuspalveluasiakkaiden osalta kuljetuspalveluiden käytön vähentämiseen tai jopa lopettamiseen. Niistähän me itsekkin tiedämme ja meillä monella on siitä omakohtaisia kokemuksia. Liikenteen järjestäminen: ei ole käytettävissä menettelytapaa järjestelmässä mukana olevien maksajatahojen tarvitsemien kuljetuspalvelujen yhteiselle hankinnalle. Tekniset ongelmat: tekniset ongelmat liittyvät niin laite-ongelmiin kuin keskinäisiin tiedonsiirto-ongelmiin sekä myös ohjelmistojen sisältöongelmiin. Asenteelliset ongelmat: muutosvastarinta MPK-järjestelmää kohtaan

esiintyy liikkeenharjoittajien piirissä yleisesti. Taksiautoilijoiden sitoutumisen puute hankaloittanut MPK-toiminnan etenemistä monilla alueilla. MPK-hankinta-asiakirjat ja sopimusten selkeys: käytännön kokemukset MPK-palvelujen hankintojen toteutuksessa ovat osoittaneet ilmeisiä puutteita ja korjaustarpeita hankinta-asiakirjoissa.

Lopuksi seurantaryhmä teki 10-kohtaisen jatkotoimiehdotuksen puutteiden korjaamiseksi. Yksi meille vammaisille hyvä ehdotus sieltä löytyy: "Vaikeavammaisten ja ikäihmisten kuljetuspalvelua kehitetään MPK-toimintaan integroituna palveluna. Tarvittavaa saattaja/avustajatoimintaa kehitetään osana sosiaalipalveluja."

Seurantaryhmän toimikautta jatketaan vuoden 2009 loppuun. Pelkään, että käy niin, että koko MPK-järjestelmästä tehdään oma lakinsa, joka pakottaa kaikki siihen mukaan. Toimintaa on senkin takia pakko jatkaa, kun siihen on jo nyt käytetty tuottoa aikaa ja rahaa. Niin suuret puutteet ovat ainakin tällä hetkellä. Melkein jokaisessa kohdassa todettiin, että saatu hyöty oli minimaalinen eli arvelen toiminnan olleen reippaasti tappiollinen, mutta sanaan ei ole sitä uskaltanut sanoa.

Kesään kuuluivat tietysti myös lomalaiset. Yksi viikko meni kolmen veljeksensä kanssa. Loman alussa heti päätettiin, että Mamma on yhden yön veljesten kanssa puutarhassa teltassa. Odottelu oli tuskaista, kun aina tuppasi satamaan. Lopulta tuli kaunis ilta ja telttayöpymistä aloitettiin valmistelemaan hyvissä ajoin. Peittoja kasattiin riittävästi. Iltasatukirjoja useampi ja sitten myös evästä, limsaa ja karkkia. Kello 21.00 sitten

porukka siirtyi telttaelämään Mammen kanssa.

Ensimmäinen syötiin eväät, sitten luettiin iltasadut ja sen jälkeen valmistauduttiin nukkumiseen. Viiden minuutin hiljaiselon jälkeen tuli sisälle peitto kinalalossaan Herra nuorimmainen, sitten tuli Herra keskimäinen ja hetken kuluttua myös Herra vanhin Mamma kanssa.

Kysyessäni syytä poistumiseen totesi Herra nuorimmainen, että linnut ja autot pitivät niin kovaa meteliä, ettei saanut nukkua. Herra keskimäisen pelko oli ollut, että päivällä samalla nurmikolla nähty siili voi tulla yöllä telttaan häiritsemään. Herra vanhimman perusteet myös olivat hyviä. Kun muutkin lähtivät ja kuka sitten hoitaa Pappaa, jos Mamma on pois. Niin sitten luettiin uudelleen iltasadut ja menttiin turvallisesti nukkumaan oikeaan sänkyyn oman äidin viereen.

- Hurraa, saimme pikkuveljen, iloitsivat kaikki veljekset kuultuaan jännittyneenä odotetusta perheenlisäyksestä.

- Ei tullut likkaa sotkemaan meidän juttuja. Sadaan mukaan lisää pelimiehiä, totesivat he.

Sen voin itsekkin todeta, että koulutus on alkanut heti ja tehokkaasti. Kastetilaisuus -joka oli muuten Herra vanhimman toivomuksesta sovittu paikallisen kirkkoherran kanssa tapahtuvaksi sunnuntaina 2.9. vasta kello 15.00, Pitkämäen keihäskisan jälkeen - sujui hyvin. Vaikka koko kisan ja myöskin kultaheiton jälkeen oli meteliä tuvassa kova, niin pikkuveli nukkui kaikessa rauhassa samassa huoneessa. On näet pikkuveljeä koulutettu nukkumaan kovassakin metelissä.

Aurinkoista syksyn jatkoa Teille jokaiselle

Jussi

Edunvalvontavierailulla eduskunnassa

- unohtuvatko lupaukset?

Suomen Poliohuolto ry:n edustajia vieraili kesäkuussa Eduskunnassa kansanedustaja Arja Karhuvaaran vieraana.

- Tapaamisen tarkoituksena oli toteuttaa yhtä toimintamme tärkeintä tavoitetta: osallistua mahdollisuuksiensa mukaan lainsäädäntötyöhön tiedottamalla jäsentensä erityistarpeista päätäville elimille, kertoi yhdistyksen puheenjohtaja Leo Hänninen eduskuntatalon kirjaston ovilla.

Arja Karhuvaara on kokoomuksen kansanedustaja Helsingistä. Hän on ns. uusia kansanedustajia, koulutukseltaan fysioterapeutti. Hän esitteli yhdistyksen edustajille alkuun eduskuntataloa toden, että talo tuntuu varsin sokkeloiselta ja hänkin on vielä usein eksyksissä talon käytävillä. Eduskuntatalon laaja saneeraus ei suinkaan helpota liikkumista. Yhdistyksen edustajatkin kierrätettiin taloon Eduskunnan kirjaston kautta.

- Tällainen yksittäisen kansanedustajan tapaaminen on yksi vaikuttamisen tapa, jota varmasti kannattaisi lisätä.

Tämä on ainakin tilaisuus kertoa yhdelle päättäjälle ajatuksiamme lainsäädännön uudistuksista. On aina parempi, jos pystymme vaikuttamaan lakien sisältöön jo niiden suunnitteluvaiheessa, painotti Suomen Poliohuolto ry:n hallituksen jäsen Markku Huostila.

Tavoitteena tasavertainen kohtelu

Parituntisen vierailun aikana keskusteltiin vilkkaasti useista vammaispoliittisista kysymyksistä. Kansanedustaja Karhuvaara kertoi käynnissä olevista vammaispoliittisista uudistuksista ja siihen liittyvien lakien valmistelusta. Erityistä huomiota ja huolta herätti se, että useissa lakimuutoksissa lähtökohdaksi on otettu vain nuoret ja työikäiset. Sinänsä hyvä niin, mutta on selvää, että poliovammaisten järjestön edustajia huoletti erityisesti se, mihin vanhemmat ja jo eläkkeellä olevat vammaiset lainsäädäntötyössä ovat unohtumassa.

Keskustelussa esille nousivat mm. vammaislainsäädännön yleinen uudistus, henkilökohtainen avustajajärjestelmä, kuntoutus, omaishoitojärjestelmä

ja autoverotuksen uudistamiseen liittyviä asioita.

- Vammaislainsäädännön yleinen uudistaminen tulee hoitaa siten, että kuntien järjestämisvastuun piiriin kuuluvien vammaispalvelujen rahoitus hoidetaan valtion varoista ”korvamerkityllä” rahoituksella. Vain näin menetellen voidaan taata se, että vammaisten henkilöiden tarvitsemien lakisääteisten palvelujen saanti Suomessa ei ole riippuvaisia vammaisen henkilön asuinkunnan varallisuudesta ja kunnassa vallitsevasta poliittisesta tahdosta. Kaikkien vammaisten henkilöiden on saatava Suomessa tasavertainen kohtelu lakisääteisiin palveluihin asiakkaan asuinpaikkakunnasta riippumatta, painotti Leo Hänninen.

KPK ei tule onnistumaan

Kuljetuspalvelujärjestelmän uudistaminen ja viime aikaiset kokemukset matkapalvelukeskusten toiminnasta puhuttivat vilkkaasti.

- Kuljetuspalvelumatkojen yhdistäminen matkapalvelukeskusten avulla ei tule onnistumaan. Siitä hankkeesta on luovuttava. Helsingin osalta siitä on jo riittävästi huonoja kokemuksia. Jos se ei onnistu Helsingissä, jossa on paljon matkojen käyttäjiä ja lyhyet etäisyydet, niin miten se onnistuu muualla Suomessa? Tavoitteena on kuulemma perustaa noin 20 matkapalvelukeskusta, jotka hoitavat koko maan vammaiskuljetukset! Se ei tule onnistumaan, totesi puheenjohtaja Hänninen napakasti.

Edunvalvontatyö jatkuu

Kansanedustaja Arja Karhuvaara kuunteli ja omalta osaltaan kommentoi Suomen Poliohuolto ry:n ajatuksia ja näkemyksiä meneillään olevista lainsäädäntöhankkeista. Hän totesikin tapaamisen lopuksi, että tällaiset tapaamiset auttavat myös häntä eduskuntatyössä. Karhuvaara lupasi pitää yhteyttä yhdistyksen edustajiin ja seuraavaa tapaamista kaavailtiin syksyelle.

Suomen Poliohuolto ry:tä vierailulla edustivat puheenjohtaja Leo Hänninen ja hallituksen jäsen Markku Huostilan lisäksi Elise Korelin, Eeva ja Topi Collin ja Satu Wallin.

Teksti ja kuvat: BO

50 vuoden kokemuksella

Tampereen Kuntouttamislaitos Oy juhli 50-vuotista toimintaansa lau-
antaina 1.9.2007

Tampereella. Juhlaan oli kutsuttu sekä nykyiset että entiset Kuntouttamislaitok-
sen työntekijät.

Työntekijät vuosien varrelta muistelivat, millaista Kuntouttamislaitoksen toiminta oli aiemmin ja millaisissa oloissa töitä tehtiin. Muistoja siivitti lämmin huumori ja kaikki korostivat työpaikkansa mukavaa työskentelyilmapiiriä.

Tampereen Kuntouttamislaitos Oy:n toimitusjohtaja Pirkko-Leena Oja vas-

taanotti Keskuskauppakamarin ansiomerkin. Pirkko-Leena Oja on ollut Kuntouttamislaitoksen palveluksessa yli 30 vuotta. Yhtiön hallituksen puheenjohtaja Juhani Kivipelto kiitti Pirkko-Leena Ojaa pitkäjänteisestä ja ansiokkaasta työstä ja toivotti hänelle menestystä myös uusissa tulevaisuuden haasteissa. Oja lopettaa yhtiön palveluksessa syyskuun lopussa ja toimitusjohtajana aloittaa fysioterapeutti Merja Fager.

Teksti: BO

Kuvat: KP ja arkisto

Pirkko-Leena Oja ja Tampereen Laulumiesten kvartetti.

Kuntouttamislaitoksen pitkäaikaisin työntekijä Elvi Pikkarainen vastaanotti ruusun ja halaukset työkaveriltaan Esa Jokilalta.

Seinäjoella kesäteatterissa

Kaunis Veera hurmasi tänä kesänä Seinäjoella kesäteatterissa täydet katsojat.

Pohjanmaan osasto kävi nauttimassa tästä tutusta balladista heinäkuisena sunnuntain. Päivä oli sateinen, mutta onneksi teatteri on luonnonkauniin Törnävän saaren paviljongissa, jossa on katto katsojien pään yläpuolella ja seinät ympärillä.

Näytöksen alkupuolella kaatosateen melkoinen kohina vaati varmaan näyttelijöiltä hieman enemmän äänen käyttöä, mutta varsinkin pääosan esittäjällä, Maria Lundilla niitä äänivaroja riittää.

Esitys oli hauska ja musiikki vauhdikasta ja mukaansatempaavaa.

Kannatti käydä nauttimassa tämä kesäinen teatteriantti!

Pirjo Puska

Elokuun aurinkopäivät Lehtimäen Opistossa

Ethän ole vihainen ehdotuksestani, että kirjoittaisit kurssista Poliolehteen? Kurssitoverni Pirkko Kortelainen se näin kysyi mennessämme ruokailuun Lehtimäen Opiston käytävällä. Miten tälle valoisalle, pyörätuoliaan taidolla hallitsevalle suurisilmäiselle naiselle olisi voinut olla moisesta vihainen.

Takanamme on Suomen Polioliitto ry:n Raha-automaattiyhdistyksen tuella meille eri-ikäisille polion läpi käyneille järjestämä kaksiviikkoinen kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskurssi, jolle Lehtimäen Opisto loi puitteet.

Hienon kuntoutusjakson päätyttyä kirjoitin kuitenkin palautekyselyyn, että opistoon mennessäni ja huoneeseeni päästyäni olin kuin pärekopassa keskelle metsää pudotettu avuton, pieni tyttö, sillä hetken perästä huone ei minusta riippumattomista syistä enää ollutkaan huoneeni. Hämmennyksestä selvittyäni ja saatuaani matkalaukkuni puretuksi uudessa huoneessani aloin analysoida, mistä tuo avuttomuuden tunne tuli ja miksi minusta tuntui, ettei tämä kurssi ole minun kurssini.

Kurssille olin ilmoittautunut heti siitä tiedon saatuaani ja toivonut yhden hengen huonetta. Se vaihtui kahden hengen huoneeksi heti perille saavuttuani. Hyväksyin vaihdon, koska eräälle toiselle yhden hengen huone oli paljon tärkeämpi kuin minulle melko hyvin kävelevälle. Pahalta tuntui vain tapa, miten vaihto hoidettiin.

Tunteistani nyt tässä kerrottuaani lasken monta asiaa omaksi virheekseni. En tiennyt etukäteen mitään Lehtimäen Opistosta ja myös seutu oli jäänyt vieraaksi.

Päätin selvittää

Lähdin tutkimaan tilaa, johon minut oli kiireellä tipautettu. Löysin viehättävän keittiön. Pöydällä suuri kulho täynnä hedelmiä sekä mehu- ja vesikannut kertoivat siitä, että meitä oli odotettu. Ilo täytti mielen tavattuani käytävällä Leilan, johon olin tutustunut Käpylän kuntoutusjaksolla kuusi vuotta sitten.

Kurssiilaisten ja Opistolla vierailleiden tuttujen kesken vaihdettiin kuulumisia ja opeteltiin uusia taitoja.

Hänen opastamana siirryin opiston puolelle, löysin ruokasalin runsaine antimineen. Katseeni kiintyi melko pian nuoriin, jotka hymyillen kantoivat ruokatarjottimia pöytiin ja pöydistä pois sitä haluaville.

Iltapäivällä oli luokassa 15 yhteinen kurssin aloitus. Sen jälkeen tunsin itseni tervetulleeksi, kiitos iloisen, välittömän kurssisihteerin Kaija Ala-Mattisen. Hänestä huokuva kiinnostus, lämpö ja innostus säteili vahvana meihin luokassa istuviin. Vierauden tunne katosi.

Lämpimän kiitokseni saa myös Kaijan kanssa tietoa jakanut Hannu Soukka, joka toisena vastasi kurssin onnistumisesta. Hänen monipuolisia taitojaan ja oman

persoonan käyttöön laittamista meidän muiden hyväksi ja hyödyksi jaksoin koko kaksiviikkoisen ajan suuresti ihailla.

Minulle merkitsi paljon näiden ihmisten jatkuva hyväntuulisuus, palvelualttius, samoin kuin käytävällä päivittäin tapaamani opiston rehtorin lämmin hymy. Pienissä asioissa on hyvän mielen salaisuus.

Tarvitsemme toisiamme

Me ihmiset tarvitsemme toisiamme, toistemme lämpöä, myötätuntoa ja suvaitsevaisuutta. Tarvitsemme nähdäksesi tulemistasi, erityisesti me, jotka kipuillemme, väsymme omaan itseemme ja mukana kulkeviin kolotuksiimme.

...kurssi uutisia...

Tarvitsemme toinen toistamme voiman antajaksi, emme nurkan takana tarkkailijaksi.

Tätä voimaa sain itse koko ajan alkukommelluksista selvittyäni. Hyvin suunnitellusta ohjelmasta ja erityisesti heistä, joiden kanssa sain jakaa illan tunnit ja soluasumisen.

Sielujen sympatiaa kohtasin myös jokaisesta monipuolista hoitoa ja palvelua tarjoavasta vankan ammattitaidon ja asiantuntemuksen omaavasta hoitohenkilöstä. Työ on vaativaa, raskastakin, mutta hoidoista nautin, en tuntenut olevani osa suurta ratasta. Työn iloa teille kaikille ja kiitos!

Esiin nostan suuren ja useamman kerran päivässä avoinna olevan uima-altaan käyttömahdollisuuden, erinomaisen valvonnan ja palvelun. En kohdannut kiukkuista katsetta, vaikka vahingossa menin altaaseen hieman ennen yhteistä alkamisaikaa. Oli ilo uida suuressa lämpimässä altaassa.

Tasokkaita uentoja

Dosentti, psykologian tohtori Vappu Vieremän luennot tuon esiin kiitoksella. Oli hyvä kuunnella hyvin valmistettua luentoantia. Rauhallista esiintymistä ja vahvaa uskonvalamista kanssa kulkevien uuteen päivään, siihen että pienistä asioista löytyy apu hyvinvointiin ja itse olemme oikeutettuja sitä myös etsimään. Huumorin ihana lahja on näkemykseni mukaan annettu myös monille meistä. Se kulki myös Vapun kainalossa.

Sosiaalishteeri Kaija Salmelan tietoisuuksia sosiaaliturva-asioista kuuntelin suurella mielenkiinnolla. Hän on taistelija meidän kaikkien puolesta, myös esimerkin vahva viestijä siitä ettemme saa jäädä nurkkiimme vaivojemme vangeiksi.

Kaksiviikkoisen kurssin iltaohjelmien suhteen oli nähty paljon vaivaa. Mainitsemisen arvoista on oman paikkakunnan taitajien anti. Heidän ilonsa omasta esiintymisestäään ja mahdollisuudesta tuoda taidot esiin sai katsojankin hyville mielin. Ei kannata mennä merta edemmäs kalaan, kun lähistöltä löytyy tämän tasoista valmiutta.

Pieni pettymys oli kirjaston taholta tuotu "lukutuokio, pakinat ym." Epäsel-

väksi jäi miksi lasten kirjojen esittely sai niin suuren painoarvon. Esittelijän nopea lukutapa vaikeutti sisällön avautumista kuulijalle ja esti myös suorasanaisten tekstin sisällön ymmärtämistä. Huonommin kuuleville jäi paljon arvailun varaan ja kestävyys joutui koetukselle pitkän tekstiosuuden vuoksi. Moni jäi kaipaamaan laajempaa aikuisten runoilijoiden tuotannon esittelyä.

Tulihan tähän nyt risuja. Tulisikin löytää keino, miten korjata tilanne niin, että kirjaston osuus säilyisi vastaisuudessaakin ohjelmassa.

Hyvästä ruuasta kiitos keittiöön. Heidän luovuutensa ansiosta menin ruokailuun usein pohtien itsekseen: Mitähän siellä nyt tarjotaan? Erinomaista kotiruokaa runsaitten kasvien ja hyvän palvelun kera.

Hieno kaksiviikkoinen sai erikoisesti ruokailun aikana ajattelemaan: Mikä monipuolinen oppilaitos ja elämäntoulu nuorille, joille opisto tarjoaa työpaikan.

Teksti: Saara Mäkelä
Kuvat: AL ja KP

Aarni Luhtala Ylivieskasta näytti keilaamisen mallia.

Vapaa-ajalla kurssilaiset kävivät kesäteatterissa ja piirittivät näyttelijä Pekka Rädyn.

Poliokuntoutujat Kruunupuistossa Punkaharjulla 19.8-8.9.2007

Me: Senja, Rita, Sirkka, Eeva, Sisko, Veikko, Aulis ja Kalle saimme nauttia hyvästä kuntouttamisesta Punkaharjulla alkusyksyllä 2007 peräti kolme viikkoa. Kruunupuisto sijaitsee paikalla, jossa Suomen luonnon kauneus esit- täytyy parhaimmillaan. Ensimmäinen viikko elokuun lopulla läm- mintä, hienoa Suomen kesää, sitten tulivat sateet ja syksyiset ilmat.

Minä, sota-aikana syntynyt poliolai- nen, olin myönteisesti yllättynyt, että tällaisia kuntoutumisia järjestetään. Olen saanut osallistua sekä työelämässä että kansalaisena monin tavoin suoma- laiseen elämänmenoon ja ainakin minun kohdalla on todettava, että huominen on puitteeltaan aina ollut parempi kuin eilen- nen, kun unohtaa omat terveysongelmat. Hyvin olemme tähän saakka asiamme Suomessa hoitaneet, vaikka ainahan on parannettavaa. Meillä on suuret haas- teet edessämme: väestön ikääntyminen, terveydenhoito, energia, ympäristö ym. Mutta tiedämme, että vain yrittäminen, työnteko ja osaaminen luo hyvinvointia sekä kykyä hoitaa myös itseämme.

Kruunupuiston valmiudet ovat erin- omaiset: henkilökunnan ammattitaito, toimivat puitteet, monipuoliset kuntout- tamismahdollisuudet, hyvät ruoat ja upea ympäristö. Kuntouttajillemme: Veli- Matti, Paula, Raili, Vesa, tohtori Matti ja koko muu henkilökunta annamme suuret kiitokset ammattitaitoisesta, ystä- vällisestä, osallistuvasta ja empaattisesta työstä kuntomme - sekä ruumiin, että mielen kuntouttamisessa. Toivomme erinomaista jaksamista teille jatkossakin. Saimme sekä fyysistä että henkistä kun- touttamista erinomaisine ohjauksineen ja luentoineen.

Parasta oli kuitenkin se, että meitä oli kasattu kuntoutumaan hieno joukko, jokaisella poliolaisella vaiheikas elämä takanamme. Meitä oli joukkue, joka puhalsi yhteen ja jokainen ahkeroi vähin- tään annettujen ohjeiden mukaan. Vapaa- aikoina retkeiltiin, laulettiin, kuunneltiin musiikkia, askarreltiin: ilmestyi kuvia

t-paitoihin, syntyi upeita verhoja, nah- kavöitä ym. Tietysti puhuimme ter- veydestämme, kuulimme toistemme elämäntarinoita kolhuineen, iloineen ja murheineen. Mielialamme oli posi- tiivinen ja päätimme tsemptata itsemme kanssa.

Saimme kuulla Veikon kalastustari- noita, sinnikkään Senjan jutut, Ritän tai- teellisuus ja nokkeluus, Sirkkan syvälliset mietelmät, Siskon nokkelat toteamukset, Sirpan ja Eevan ytimekkäät kommentit, Auloksen elämänviisaudet sekä Kallen hörönaurut. Rita keräsi meistä kustakin joukkueen, muiden jäsenten, arviot: lieköhän ollut myönteinen kullekin, kun jokaisen huulille nousi hymy kuullessaan oman arvion.

Kämpäkaverini Aulis osoittautui mai- nioksi kaveriksi. Tosin kävely hieman vippasi, mutta pää toimi terävästi, mieli reipas monista elämän kuopista huoli- matta. Sitä paitsi Auloksen kuorsaus oli tyylikästä, ja sen sävel oli hyvin omape- räinen. Osallistujiemme nestori Veikko osoitti; että asiat ovat vahvasti hallin- nassa, vaikka ikää oli yli 75 vuotta.

Kaikki olimme sitä mieltä, että saa- mamme kuntoutus auttaa ehdottomasti

elämänmenossamme. Me kävimme monet yhteiskeskustelut siitä, miten polio on vaikuttanut elämänmenossamme. Minua erityisesti puhutteli se sinnikkyys, jota kukin työssään ja yksityiselämässään on osoittanut.

Meillä poliolaisilla on tilanne sellainen, että saamamme vaurio ei poistu, mutta kuntouttaminen auttaa selvästi sekä fyysisesti, henkisesti että sosiaalisesti. Tärkeintä on kuitenkin jokapäiväinen aktiivisuus, liikkuminen ja pienetkin ponnistelut.

Kiitokset

Kiitokset kaikille Kruunupuiston hoi- vaajillemme, Kelalle, mainioille kun- tautuskurssilaisille mahdollisuudesta osallistua tähän kuntoutukseen.

Kuten Veikko Lavi sanoo laulussaan: ”Jokainen ihminen on laulun arvoinen, jokainen elämä on tärkeä.”

**Teksti: Kaarlo Kankaala
Kuva: Velma**

Kuusiston ulkoilupäivät 27.7.2007

Vietimme Koivukankareen Lomakodilla Kuusistossa jälleen polioinvalidien ulkoilupäiviä. Miksi vaihtaa hyvää paikkaa vaihtamisen ilosta, ja pitäähän olla perinteitäkin. Sanotaanhan, että kahta en vaihda, Turun Sinappia ja mitähän se toinen nyt olikaan, enpä muista. Eki jälleen oli suorittanut varaukset ja valinnut päivän. Päivälle ei ollut muuta toivomusta kuin, että olisi poutapäivä. Valinnassa Eki onnistuikin hyvin, saimme pelata ulkopelit kastumatta.

Taktikointia vai tarkkuutta?

Päivien perinteeseen kuuluu, että ensin on ravintotankkaus Lomakodin noutopöydästä ja sitten täydellä vatsalla urheilu- ja taituripariin. Ruokailtuamme siirryimme reippaasti ulos: mölkkypelin palikat rykelmään ja sopiva heittokapula ensimmäisen kilpailijan käteen.

Kisa oli tiukka, pientä taktikointiakin harrastettiin. Näin saatiin vaihtelua pelin kulkuun ja kärkitilasta kamppailu oli tiukkaa. Pelin lopetus tasan 50 pisteeseen oli haasteellista, helposti menttiin ”metseen”. Heittopisteiden summa meni yli 50 ja tiputus alemmalle tasolle oli edessä. Ohiheittoja tuli myös osalle pelaajista, siirtyminen huutosakkiin oli edessä.

Peli päättyi naiskolmikon voittoon, Ritva ensimmäisenä, Eeva hyvänä kakkosena ja kolmanneksi tuli Arja. Hyvä naiset! Palkintona tästä lajista tuli vain kunniaa.

Palkinnoille tiedolla

Seuraavaan lajiin sitten pitikin houkuttimena luvata voittajalle palkinto. Kilpailutehtävänä oli arvata tai tietää, mikä on kysyttävä esine. Jokainen täytti vastauslipukkeen, eikä keskinäistä keskustelua sallittu. Yritin löytää kotoani muutaman melko vaikean esineen, jotta vastauksiin tulisi hajontaa. Tavoite oli välttää tilannetta, että monelle tulisi sama pistemäärä, sehän tietäisi niitä luvattuja palkintoja kasapäin. Hajontaa tuli, vaikka esineitä oli vain neljä. Voittajaksi selvisi Vilho, saaden kolme

Ulkoilu meri-ilmassa piristi ja kahvi maistuu. Hymy on herkässä. Kuvassa osa ulkoiluväestä sateelta turvassa.

oikein. Muilla oli 1-2 oikeata vastausta. Tätä visailua voisi tietenkin mennä niinkin, että joka esineestä kerrottaisiin joku tarina ja sitten saisi arvata, oliko tarina totta vai tarua, vähän niin kuin Hegulin (Helge Heralan) tyyliin.

Ensi vuonna uudestaan?

Mölkkykypelin ja visailun jälkeen sadepisarat saivat liikettä porukkaan ja siirryimme hyvillä mielin sisälle kahvikupposten ääreen. Maistuihan kahvi raikkaassa meri-ilmassa kisailun jälkeen, ja onhan se kiva katsella sadettakin ikkunalasin takaa, kun istuu jo kahvipöydän ääressä. Illan hattutansseihin ei kukaan enää jaksanut jäädä, vaan suuntasimme kotiin hyvillä mielin - uskoisin ainakin niin. Kiitokset järjestäjille ja osallistujille. Toivottavasti perinne jatkuu ja vielä isommalla joukolla tapaamme ensi vuonna samoissa merkeissä.

Teksti ja kuvat Lauri Jokinen

Tietovisan voittaja nauttimassa palkintomallista. "Olishan se neljäskin esine pitänyt tietää"

Henkilökohtaisen avun keskus

Henkilökohtaisen avun keskus projektin tarkoituksena on alueella toimivan asiantuntijuuden sekä palvelujen, sekä yhteistyön kehittäminen ja yhteensovittaminen niin, että ne olisivat vammaisten työnantajien, avustajien ja kuntien sekä muiden yhteistyötahojen käytettävissä ja saavutettavissa

Projektin taustaa

Vuosien 2005 -2006 aikana Turun alueella on selvitetty henkilökohtaisen avustajajärjestelmän kehittämistä Avustajakeskuksen, järjestöjen ja kuntien kesken. Yhteistyö on osoittanut, että järjestelmä vaatii kehittämistä ja että alueella on osaamista, jota koordinoimalla ja kasvattamalla voidaan tarjota erilaisia palveluita helpottamaan henkilökohtaisen avun järjestämistä ja toteuttamista Varsinais-Suomen alueella. Tavoitteena on ollut vastata neljän valtakunnallisen vammaisjärjestön (Kynnys ry, Lihastautiliitto ry, MS-liitto ry ja Näkövammaisten keskusliitto ry) yhteiseen, päättyneen HAJ -projektin selvityksessä ilmenneitä kehittämistarpeita. Haj -projektin jatkokehittämishankkeena syntyi Assistentti-info, joka on valtakunnallinen kehittämishanke, joka koordinoi henkilökohtaisen avun järjestämistä vaikeavammaisille, tiedottamista ja osaamisen edistämistä.

Avustajakeskus

Turun seudun lihastautiyhdistys ylläpitämä Avustajakeskus on yli kymmenen vuoden ajan välittänyt vapaaehtoisia avustajia liikunta -, näkö - ja kehitysvammaisille henkilöille. Avustajia välitetään vapaa-ajantoimintoihin. Toimintaa on tällä hetkellä Turussa, Vakka - Suomessa ja Etelä- Satakunnassa. Yhteistyökumppaneita ovat eri toiminta-alueiden vammaisjärjestöt ja yhteistyökunnat. Avustajakeikkoja tehtiin Turun alueella vuonna 2006 n. 3460, avustajia oli rekisterissä 319 henkilöä.

Muuta toimintaa

Turun seudulla on myös muuta henkilökohtaisen avustamisen tukitoimintaa. Kynnys ry:n paikalliseen toimintaan on kuulunut vammaisten työnantajien tueksi perustettu Pomo-klubi-toiminta ja Pomo-kurssit.

Vajaakuntoisten työllistymiseen tähtäävän projektitoiminnan myötä on joitakin vuosia sitten syntynyt myös Aaholli - osuuskunta, joka tarjoaa kunnille palveluita vertaisneuvonnassa, palkanlaskennassa ja muussa avustajien työsuhteen teknisessä tuessa.

Palkallista avustajavälitystoimintaa järjestetään muuallakin Suomessa. Tietoa ja kokemuksia on kerätty ja vaihdettu mm. Joensuussa toimivan Honkalampisäätiön avustajakeskuksen sekä Helsingin Invalidit ry:n avustajavälityksen kanssa.

Henkilökohtaisen avun keskus

Henkilökohtaisen avun keskuksen tarkoituksena on alueella toimivan asiantuntijuuden sekä palvelujen, sekä yhteistyön kehittäminen ja yhteensovittaminen niin, että ne olisivat vammaisten työnantajien, avustajien ja kuntien sekä muiden yhteistyötahojen käytettävissä ja saavutettavissa.

Uusi projekti on jatkokehittämishanke Turun seudun lihastautiyhdistyksen ylläpitämälle vapaaehtoisia avustajia välittävälle Avustajakeskukselle, sekä valtakunnalliselle avustajajärjestelmää selvittäneelle Haj - projektille

Projektin tavoitteet:

- palkallisten avustajien välittämisen (vakituiset ja sijaiset) käynnistäminen ja kehittäminen toimivaksi alu-

eelliseksi palveluksi

- avustajien kouluttamisen tukemisen käynnistäminen
- vammaisten työnantajien kouluttamisen ja tukemisen kehittäminen
- työsuhteeseen liittyvän teknisen tuen kehittäminen (rekrytointi, sopimukset, palkanlaskenta)
- kuntien ja muiden yhteistyötahojen konsultoinnin kehittäminen
- Uuden vammaislain tuomien muutosten seuraaminen ja yhteensovittaminen kehittämistoimintaan

Projektin toteutus

Hanke toteutetaan vuosina 2007 - 2011. Projekti toteutetaan toiminnassa mukana olevien kuntien ja vammaisjärjestöjen, sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Projektissa mukana

Projektin rahoitus

Kehittämistoiminta rahoitetaan kuntien, Raha-automaattiyhdistyksen ja järjestöjen yhteisellä tuella. Kuntien osuus rahoituksesta kohdentuu avustajan palkkaamisesta aiheutuviin lakisääteisiin kuluihin, jotka ovat palkkaus- ja sen sivukulut. Kunkin kunnan rahoitus perustuu sen tekemiin yksilöllisiin päätöksiin henkilökohtaisen avustajan palkkaamisen tukemisesta.

Tiimien toiminta

Kehittämisen eri osa-alueet muodostuvat viidestä tiimistä, jotka suunnittelevat ja toteuttavat oman osa-alueensa kehittämistoimintaa. Tiimit on muodostettu yhteistyöryhmien henkilöistä. Tiimejä on viisi erilaista:

1. Avustajien tukea ja koulutusta kehittävä tiimi
2. Vammaisten työnantajien tukea ja koulutusta kehittävä tiimi
3. Avustajien välittämistä kehittävä tiimi ja työsuhteen teknistä tukea kehittävä tiimi
4. Muiden tahojen konsultointia ja tiedottamista kehittävä tiimi

...kurssi uutisia...

Hellurei ja hellät tunteet

... jäi ohje- ja tunnuslauseeksi Pohjanmaan Polioitten kuntotapahtumasta, joka vietettiin Vaasan Seurakuntayhtymän Leirikeskuksesta Lepikossa 27-28.8.07. Kuin kesän päätteeksi, suunnattiin tämä jo perinteeksi muodostunut virkistystapaamisemme tällä kertaa Raippaluodon maisemiin kauniille merenrannalle. Lepikon viihtyisän päärakennuksen ikkunoista näkyivät juuri 10 vuotta täyttävän Raippaluodon sillan mastot.

Pihassa pyöriskeli ennen puoltapäivää 21 henkinen porukkamme eri puolilta maakuntaa tulleina, varusteina hyvä mieli ja muut tarpeelliset leiritarpeet. Helleasuja ei enää tarvittu, sateensuojia paremminkin, mutta se ei menoa haitannut.

Pertin tervehdyksellä ja hyvällä ruokailulla aloitettiin, jonka jälkeen opeteltiin erityisliikunnanohjaaja Teemu Mäki-Paakkasen opastuksella iloisen mielen jatkamista, virkeyttä ja liikuntaa. Reipas

Virkistystapahtuma keräsi väkeä eri puolilta Pohjanmaata.

ja hyväjuttuinen Teemu oli itse malliesimerkki. Hän juuri antoi otsikkolauseen kotiläksyksi ja elämän ohjeeksi.

Rannassa oleva kenttä ja pihaympäristö joutuivat erilaisten ulkopelien valtaamiksi: sappanheittoa, tikanheittoa ja pussinheittoa, lenkki tietokilpailurasteilla jne. Päiväkahvien jälkeen pelattiin vielä sisätiloissa bocciaa ja pingistä.

Tilava rantasaunakin meille lämmitettiin, ja pitiän sitä nauttia ja rohjeta vielä merivettäkin kokeilemaan (oli noin 17 asteista). Iltapalan ja laulujen lomassa vielä aivojumppaa järjesti Maija-Liisa tietokilpailu kysymyksillään niin, että älynystyrätkin saivat liikuntaa.

Viisaana ja virkeänä (?) sitten tiistai aamuna herättiin (vaikka päivä tuntui sunnuntailta).

Heitettiin vielä Paavon tuomaa "matopeliä" ja lounaan jälkeen suunnistusta kotiin päin.

Matkoilla ei ollut pelkoa harhailusta, kun Veikon navigaattori neuvoi joka risteyksessä ja vielä kotipihaan saapuessa totesi: Olet saapunut päämäärään!

Mukava oli Lepikon reissu, kiitos järjestäjille ja osallistujille!

j.k. Me emme päästäneet niitä minkkejä vapaaksi.

Liikunta on tärkeä hyvän olon lähde.

Yhteystiedot:

sähköposti projekti@tsly.fi (projektiin liittyvät asiat) avustajatoiminta@tsly.fi (avustajavälitykseen liittyvät asiat) tsly:n toimisto 02 251 85 50

Projektipäällikkö Seija Kohvakka (työsuhteen tekninen tuki), gsm 041 456 70 71

Avustajakeskustyoöntekijä (avustajavälitys) Valteri Rautalin gsm 044 341 2007

Alueohjaaja (avustajien ja työnantajien neuvonta ja koulutus)

Tiina Kylämäki, gsm 041 445 93 92

Projektisihteeri (avustajien ja työnantajien neuvonta) Niina Laivamaa, gsm 044 351 2007

Toimistosihteeri (työsuhteen tekninen tuki) Tarja Vasama, tsly:n toimisto 02 251 85 50

Alueohjaaja (avustajien ja työnantajien neuvonta Etelä-Satakunnan ja Vakka-Suomen alueella) Katariina Ranne, gsm 041 445 93 32

Teksti: Pirkko Hakala
Kuvat: Veikko Hemminki

Lähitienoot tutuksi

Savon osaston väkeä matkusti eri suunnilta, kauniissa kesäsäässä vesistöjen ympäröimälle Vehersalmelle ja siellä Syvähiekalle, mäntyisen metsän ympäröimälle rantarinteellä sisäiselle kesäteatterille. Siellä seurassimme esitystä ”Albatrossi ja Heiskanen”. Voi vain ihmetellä, kuinka kylän harrastelijanäyttelijät saavat aikaan niin vauhdikkaan ja iloisen musiikillisen esityksen.

Esityksen jälkeen siirryimme läheiseen Tetrimäen matkailukeskukseen. Talon isäntä

Lutz Reinhard oli meitä pihalla vastassa toivottaen lämpimästi tervetulleiksi. Seurasi alueen esittely. Tutustuimme talon omassa opetus- ja tuotantoverssaassa mahtavan taidokkaasti, mm. Eliel Saarisen suunnittelun mukaan, valmistettuihin kalusteisiin.

Tämän jälkeen teimme matkan pihan poikki ”Majatalon” musiikkihuoneeseen. Siellä kuuntelimme hiirenhiljaa talon omavalmisteisilla huipputasoisilla äänentoistolaitteilla esitettyä musiikkia. Suljettua silmämme tunsimme olevamme suuren orkesterin keskellä. Pienen kävelymatkan jälkeen päädyimme päätalon ruokasaliin nauttimaan hyvällä ruokahalulla maukkaan päivällisen jälkiruokineen. Kaiken kylläisyyden päälle Lutz Reinhard esitti mahtavan komealla äänellään operetti- ja kansanlauluja musiikin säestyksellä.

Retkipäivämme oli todella antoisa. Päivä osoitti sen, että uusia miellyttäviä elämyksiä etsiessään ei tarvitse aina matkustaa maan ääriin. Myös lähitienoolta löytyy laadukasta ja hienoa, niin kulttuuritarjontaa kuin muutakin nähtävää.

Teksti: Kaija Karttunen

Savolaiset kuuntelivat hiirenhiljaa musiikkisalissa.

Jaarlin ilmoitus

VARATTU

LUMON OY

**Länsimäen
Kiinteistöpalvelu Oy**
Kukonkuja 4, 01280 Vantaa
puh. 09-342 4210, fax 09-392 2047

Pesutupa Viherpeippo
Kavallinsalpa 13, 02710 Espoo
puh. 09-509 3115, 0400 631 182

Lapin Apteekki
Meijeritie 2, Lappi TL
puh. 02-826 0142

...kurssi uutisia...

Savolaiset päiväajelulla

Ihanaa – aamujen aamu sateisten päivien jälkeen: aurinko paistaa täydeltä terältä. Joten oli hyvä meidänkin lähteä tutustumaan lähiympäristöön. Ihan vaan naapurissa piipahdettiin, Leppävirta – Varkaus linjalla. Jostain syystä miehiä emme saaneet mukaan lainkaan, joten teimme matkaa naisvoimin.

Leppävirralla tutustuimme mm. C.L. Engelin suunnittelemaan harmaa-kivikirkkoon. Kirkko valmistui vuonna 1846 ja siihen mahtuu yli 2000 ihmistä. Kävijöitä kirkko ihastuttaa valoisuudella ja akustiikallaan, jota hyödyntää kirkon 45 äänikertaa tuottavat urut.

Lisäksi poikkesimme Konnuksen kanavalla ja matkailukeskus Unnukassa. Unnukassa katselimme ja kiertelimme pikkuisissa tehtaassa myymälöissä, joista itse kukin löysikin jotain ostosta mukaansa.

Levähdettyä ja kahvit juutuamme lähdimme ajaa huruttelemaan kohti Varkautta.

Koska aikaa oli, teimme Varkaudessa kaupunkikierroksen, jonka jälkeen suunnistimme Kuntorantaan ruokailemaan. Ruokapöydässä oli monenmoisia herkkuja tarjolla, joten tuli syöttyä ”melkein yli oman tarpeen”. Näin ollen olikin aika siirtä sisätiloista ulos kesäiseen iltaan istuskelemaan.

Vietimme kaikessa rauhassa tarinatuokiota samalla suunnitellen seuraavaa yhteistä tapahtumaa.

Päivän päätteeksi menimme Kuntorannan kesäteatteriin katsomaan esitystä ”Tulkaa

tytöt takaisin”. Näin olikin yhteinen retkipäivä saatu ”loppuun käsiteltä” ja iloisin mielin lähdimme kotia kohti.

Teksti ja kuvat:
Iiris Karvinen

Olipa liukas!

Varo lattialiukkautta! Varo jäljitelmiä!

Aito **Altro Safety-turvalattia** takaa ehdottoman liikkumisturvallisuuden ja kestävyuden. Jo yli 40 vuotta alansa johtaja.

Kysy myös luonnonkumista **RTV-joustokynnystä**, mikä helpottaa olennaisesti pyörätuolilla liikkumista. Ruotsissa yli 20 vuoden kokemukset.

Kysy lisää, puh. (019) 7421 tai postita oheinen kuponki osoitteella:

RTV-YHTYMÄ OY
Mattilantie 1, 11710 Riihimäki
E-mail: heikki.laitinen@rtv-yhtyma.fi
net: www.rtv-yhtyma.fi

Haluan näytteen ja esitteet:

- Altro Safety -turvalattiasta
 RTV-Joustokynnyksestä
 Olipa liukas -lattiatutkimuksen hoitolaitoksista

Nimi

Osoite

Postinro ja -toimipaikka

Palvelu- ja lomakoti Kaislarannan toiminnan historia

Vihdin kunnan Vihtijärven kylässä Ylimmäisen järven rannalla sijaitsevan Suomen Poliohuolto r.y:n omistaman Kaislaranta-kodin toiminnalla on ollut merkittävä osuus 500- vuotiaan Vihdin kunnan ja Vihtijärven kylän historiassa. Vuonna 1958 perustetun Helsingin Polio Huolto r.y:n, jonka nimi sittemmin muutettiin Suomen Poliohuolto r.y:ksi toiminnan yhtenä päätarkoituksena oli palvelukodin perustaminen polion sairastaneille henkilöille, joita siihen aikaan sijoitettiin iästä riippumatta vanhainkotien asukkaiksi. Nuorimmat heistä olivat vasta 16-vuotiaita.

Rahoitus kansalaisten tuella

Päätös Kaislarannan huvilakiinteistön ostamisesta helsinkiläisen piiritarkastaja Iivosen perheeltä tehtiin yhdistyksen ensimmäisessä vuosikokouksessa 15.02.1959 ja Kaislarannan toiminta Suomen ensimmäisenä vammaisten palvelukotina käynnistyi saman vuoden syksyllä. Epidemioiden muodossa 1960- luvulle saakka levinnyt polio koettiin Suomen kansan keskuudessa siihen aikaan niin suureksi ongelmaksi, että pelkästään keräysvarojen turvin toiminut yhdistys sai niin runsaasti kansalaisten tukea, että se pystyi rahoittamaan Kaislarannan hankinnan näin jälkeenpäin ajatellen kohtuullisen helposti.

Yhdistyksen varainhankinnan muotoina olivat mm. Suomen pienoislipun myynti, joka jatkui toistakymmentä vuotta, sekä pankeissa ja yrityksissä toteutetut listakeräykset, kannatusjäsenhankinta, Kaislarannan kevät- ja syystempaukset sekä muut erilaiset tapahtumat ja hyväntekeväisyys-konsertit. Yhtenä merkittävimpänä niistä voidaan pitää vuosittain Helsingin Kauppakorkeakoulun juhlasa-

Kesällä 2006 lomalaisia kerääntyi vielä potrettiin "maitolavalle".

lissa järjestettyjä "Iskelmäparaati-konsertteja", joissa maamme eturivin artistit esiintyivät maksuttomasti ja lahjoittivat näin ollen oman panoksensa yhdistyksen toiminnalle. Yhdistys on saanut vuosikymmenten aikana toimintaansa myös hyvin merkittävää taloudellista tukea ja talkooapua paikallisilta yksityisiltä ihmisiltä, kansalaisjärjestöiltä ja yhteisöiltä.

Lämminhenkinen palvelukoti

Kaislaranta-kodin toiminnan tarkoituksena oli pienimuotoisen lämminhenkisen palvelukodin tarjoaminen poliovammaisille henkilöille. Ympärivuotisesti toimineessa palvelukodissa asui parhaimmillaan aika ajoin jopa 14 henkilöä, joiden hyvinvoinnista vastasivat emäntä ja muutama kotiapulainen. Asukkaat saivat talossa täysihoidon ja kaiken sen avun, jota he tarvitsivat päivittäisistä toiminnoistaan suoriutuakseen. Asumis- palvelutoiminta rahoitettiin asukkaiden kotikuntien maksamalla asumis- palvelumaksuilla ja asukkaiden itsensä maksamalla hyvin kohtuullisilla vuokra- ja ravintomaksuilla.

Vilkasta lomatoimintaa

Palvelukodin ohella Kaislaranta toimi kesäaikaisin myös vammaisten lomakotina. Lomakausien ajaksi taloon palkat-

tiin vakiohenkilökunnan lisäksi ja heidän lomatuuraajiksi muutamia kesäapulaisia. Kaislarannan toiminnan alkuvuosina kesätyöapua saatiin myös Kansainvälisen Työleirijärjestön KVT:n leirien muodossa. Eri puolilta maailmaa tulleet leiriläiset, joita olivat mm. lääketieteen opiskelijat, tekivät useina vuosina arvokasta palkatonta työtään Kaislarannan hyväksi maksutonta ruokaansa ja asumistaan vastaan.

Palvelukotitoiminta loppuu

Kaislarannan palvelukotitoiminta jatkui kodin perustamisesta lähtien keskeytyksettä 31.08.1999 saakka, jolloin 40-vuotta kestänyt toiminta jouduttiin lopettamaan pysyväksi muodostuneen asukasvajauksen johdosta. Kaislarannan toiminta oli muodostunut taloudellisesti kestävämmäksi, koska talossa asui ympärivuotisesti enää 4-henkilöä, jolloin lakien edellyttämä henkilökunnan lukumäärä ylitti asukasmäärän. Kaislarannan toiminta oli raskaasti tappiollista, eikä sen rahoitukseen pystytty saamaan apua milteään taholta.

Suomen Poliohuolto r.y. vetosi useaan otteeseen voimakkaasti mm. Vihdin kuntaan asukkaiden saamiseksi Kaislarantaan, jotta Vihdissä vuosikymmeniä

toimineen Suomen ensimmäisen vammaisten palvelutalon toiminta olisi saatu turvattua vielä jatkossa. Erityisryhmien asumispalveluja tarjoavalle pienelle kodinomaiselle asumisyksikölle nähtiin edelleen olevan jopa kasvavaa tarvetta. Vihdin kunta ei kuitenkaan pystynyt järjestämään taloon lisää asukkaita. Kaislarannan toiminnan jatkamista vaikeutti myös se tosiasia, että talon tilat eivät enää vastanneet tämän päivän asumiselle asetettavia vaatimuksia, eikä Suomen Poliohuolto r.y.:llä ollut mitään taloudellisia mahdollisuuksia panostaa tilojen saneeraamiseen.

Lomapalveluja talkoovoimin

Ympärivuotisten asumispalvelujen osalta Kaislarannan todettiin täyttäneen ansiokkaasti tehtävänsä ja sen toiminta päätettiin lopettaa siltä osin 31.08.1999. Kaislarannan kesäaikaista lomailutoimintaa polio- ja muiden vammaisten lomakotina jatkettiin siitä huolimatta 31.08.2006 saakka. Yhdistys palkkasi Kaislarantaan lomakausien ajaksi tarvittavan henkilökunnan, tai osti lomalaistensa tarvitsemat palvelut Kaislarannan vuokralaisilta, joihin ovat olleet Uudenmaan Erityishuoltopiirin kuntayhtymä ajalla 01.01.-31.12.2001 ja Kaislakoti-yhdistys r.y. ajalla 01.08.2005 - 27.05.2007. Kaislarannan lomailupalveluja käytti vuosittain 60-100 henkilöä 15-20:ltä eri paikkakunnalta ympäri Suomen. Lomailuvuorokausien määrä vaihteli 600-700 vrk:n välillä/vuosi. Lomapalvelujen käyttömäärät ovat laskeneet vuosi vuodelta.

Vuokralaisena Kaisla-koti ry

Kaislaranta-kodin ympärivuotista toimintaa ylläpidettiin

ajalla 01.08.2005 - 27.05.2007 kahden sosiaalialan järjestön, Kaislakoti r.y:n ja Suomen Poliohuolto r.y:n toimesta yhteistyössä järjestöjen omina erillisinä toimintamuotoina. Sitä voidaan hyvällä syyllä pitää erinomaisena osoituksena sosiaalialan järjestöjen keskinäisestä yhteistyöstä. Ympärivuotisen asumispalvelutoiminnan järjestämisestä vastasi Kaislakoti-yhdistys r.y., joka toimi Kaislarannan tiloissa Suomen Poliohuolto r.y:n vuokralaisena. Asumispalvelut oli tarkoitettu pitkäaikaisesti vakavista alkoholiongelmista kärsineille henkilöille, joilla oli jokin este itsenäiselle asumiselle. Palvelun piiriin kuului yhtäaikaisesti 8 - 10 vakituista asukasta, joiden hyvinvoinnista vastasi kuuden (6) työntekijän muodostama henkilökunta. Kesäaikaisen lomailutoiminnan järjestämisestä vastasi Suomen Poliohuolto r.y., joka osti lomalaistensa tarvitsemat palvelut Kaislakoti-yhdistys r.y:ltä.

Kaislaranta myynnissä

Suomen Poliohuolto r.y:n ja Kaislakoti-yhdistys r.y:n välinen Kaislarantaa koskeva vuokrasopimus päättyi 27.05.2007,

jolloin Kaislakodin toiminta siirtyi Nummi-Pusulaan. Vuokrasopimuksen päätyttyä Suomen Poliohuolto r.y. päätti asettaa Kaislarannan myytäväksi. Myyntipäätös on tehty siitä syystä, että yhdistyksen varat eivät riitä Kaislarannan ylläpitämiseen pelkkänä kesäaikaisin toimivana lomakotina.

Kaislarannan toiminnan päättymisestä huolimatta Suomen Poliohuolto r.y. jatkaa edelleen työtään poliovammaisten elin- ja toimintaolosuhteiden kehittämiseksi ja pyrkii kaikin mahdollisin keinoin toimimaan siten, että vammastaan huolimatta poliovammaiset voivat elää mahdollisimman itsenäistä, hyvää ja mielekästä elämää.

Teksti: Leo Hänninen

Kuvat: Arkisto

Iskelmäparaatikonsertit Helsingin kauppakorkeakoulun juhlasalissa olivat suosittuja.

Polioinvalidit ry:n

ensimmäinen alaosasto Tampereelle 1957

Kesä- ja retkeilypäivät Tampereella 1957.

Huhtikuun 6 p:nä 1957 järjesti Polio Invalidit ry tiedotustilaisuuden polioinvalidideille Tampereella Hotelli Emmauksessa. Tilaisuuteen oli saapunut Helsingistä yhdistyksen kunniajäsen prof. Fabian Langenskiöld ja yhdistyksen toiminnanjohtaja Väinö Sippari. Läsänä olivat myös Tampereen Kulikutaisairaalan ylläkäri tri Otila, kaupungin sosiaalivirkailijoita, tamperelainen sanomalehdistö sekä Tampereen ja kuusi-toista lähiympäristön polioinvalidia.

Esitelmän poliioviruksesta piti prof. Langenskiöld. Esitelmän jälkeen nähtiin Invalidisäätiön myötävaikutuksella valmistettu

Kiipulan leirillä tapasivat nokialainen Aune Ala-Uotila ja Soini Takala.

elokuva ”Tie elämään”, invalidien kuntouttamisesta ja ammattikoulutuksesta. Tiedotustilaisuuden jälkeen pidettiin neuvottelukokous, jossa toiminnanjohtaja Sippari selosti niitä syitä, joiden johdosta polioinvalidit olivat vuoden 1955 syksyllä ryhtyneet perustamaan omaa yhdistystä sekä alusti keskusteltavaksi alaosaston tarpeellisuutta koskevan kysy-

myksen. Käydyn keskustelun tuloksena päätettiin perustaa yhdistyksen ensimmäinen alaosasto Tampereelle.

Tiedotustilaisuuden jälkeen pidetyssä perustavassa kokouksessa valittiin osaston puheenjohtajaksi teknikko Väinö Markula sekä johtokuntaan Pekka Partio, Sinikka Pakarinen, Reijo Mikkola ja Pekka Kutinlahti. Osaston nimeksi päätettiin ottaa Polio Invalidit ry Tampereen osasto.

Vilkasta toimintaa alusta asti

Osaston toiminta lähti vilkkaasti käyntiin, ja myös ensimmäiset pääyhdistyksen valtakunnalliset kaksipäiväiset kesä- ja retkeilypäivät järjestettiin Tampereella jo saman vuoden elokuussa. Ohjelmaan kuului mm. illanvietto Viikinsaareissa sekä juhlahumalan palvelus Tampereen tuomiokirkossa. On huomioitava, että useissa polioinvalidien

alkuvuosina järjestetyissä valtakunnallisissa tapahtumissa saatiin avustajiksi asevelvollisia varusmiehiä. Tämä olikin hyvä koska siihen aikaan ei tunnuttu käsitettä ”esteetönkulkua”. Varusmiehet nostivat tarvittaessa vaikeavammaisen pyörätuolissa ylös ja alas kirkonrappusia tai sisävesilaivan altaasta maihinnoususillasta.

Yhteistyökumppanina Kuntouttamislaitos

Tampereen Kuntouttamislaitos aloitti toimintansa syyskuussa 1957 pääyhdistyksen vuokraamissa tiloissa osoitteessa Aleksanterinkatu 19, jossa toimi jo ennestään luonnonparantola, johon poliopotilaita voitiin ottaa hoitoon. Samaan aikaan pääyhdistys käynnisti yleisen rahankeräyksen oman kuntoutuslaitoksen rakentamiseksi. Kerätyillä varoilla Polioinvalidit ry saikin ostetuksi kaupunkitonin edellä mainitun luonnonparantolan vierestä. Tälle tontille ryhdyttiin suunnittelemaan mainitun kuntouttamislaitoksen rakentamista. Kuitenkin, ennen kuin saatiin laitoksen rakennussuunnitelmaa toteutetuksi, ilmoitti luonnonparantolan vuokraaja, että se tontti, jossa parantola sijaitsi, myydään. Voidakseen jatkaa parantolan toimintaa täytyi pääyhdistyksen lunastaa se itselleen. Tällä tavoin Polioinvalidit ry tuli kaksoistontin omistajaksi Tampereen Kytälän kaupunginosassa.

On todettava että Tampereen osaston toiminta on aina ollut lujasti sidoksissa Kuntouttamislaitokseen, koska siellä pidetään mm. osaston kokouksia, myyjäisiä ja poliovoimisteluryhmiä. Tätä toimintaa oli jo vanhassa puurakenteissa

kiinteistössä että myöhemmin moderneissa tiloissa Kyttälänkatu 5: ssä. Kuntouttamislaitoksessa avattiin 1958 myös poliolastenpäiväkotii, johon aluksi voitiin sijoittaa 25 lasta.

Tampereen osaston sihteerinä ja johtokunnan jäsenenä toimi vuosina 1957 – 1986 rva Terttu Vikkula, jonka panos oli hyvin merkittävä Polioinvalidit ry:ssä sekä valtakunnallisesti että Tampereen Kuntouttamislaitoksen toiminnan taloudenhoitajana.

Osaston puheenjohtajat

Osastomme puheenjohtajina ovat toimineet 1957 – 2007 seuraavat henkilöt; Väinö Markula, Pekka Partio, Viljo Siitonen, Erkki Hammar, Kalle Lehtiniemi, Toivo Antila, Aato Rustari, Leila Lahti (nyk Lahti-Pätäri) ja Seppo Utriainen.

Oheiset kuvat ovat skannattu vanhoista Poliolehdistä että yksityisistä arkistoista.

Tampereen osaston 50-vuotisjuhlat pidetään Tampereella hotelli Rosendahlissa 13 -14.10 2007 ja ohjelmassa on mm. ensiesitys Toivo Enqvistin tekemästä n. 20 min. Polio-Tampere-DVD:stä .

Matkat tehtiin jo silloin bussilla.

Teksti: Seppo Utriainen
Kuvat: Arkistot

Tampereen osaston perustamiskokous hotelli Emmauksessa vuonna 1957.

Kesäpäiviät vietettiin Tampereella myös 1960 ja avustajina varusmiehiä.

Nimitysuutinen

Tampereen Kuntouttamislaitoksen toimitusjohtajaksi on 1.9.2007 alkaen kutsuttu fysioterapeutti Merja Fager.

Esteettömän asumisen informaatiokeskus ja näyttely asumisen ratkaisuisista ja apuvälineistä kiinnostuneille.

Tervetuloa tutustumaan!
ti - pe klo 10 - 16, lisäksi 1.10. - 30.4. ke klo 10 - 18

Yksittäisille kävijöille maksuton.
Ryhmät maksullisia ja vain ajanvarauksella

Käpyläntie 13, 00600 Helsinki, puh. (09) 310 80353
www.toimivakoti.fi

Tampereen puuhanaisen ja pitkäaikaisen sihteerin Pirjon syvähaastattelu

Nimi:

- Pirjo Tuulikki Karin-Oka

Mistä olet kotoisin:

- Olen kotoisin Tampereelta, täällä syntynyt ja elänyt koko ”pienen ikäni”.

Milloin sairastuit:

- Sairastuin 9.4.1956. Ensimmäinen kouluvuosi oli melkein loppuillaan, ja kevät kaudenimmillaan. Naru- ja ruutuhyppeä kavereiden kanssa oli koulun jälkeen hypitty, ilman takkia tietenkin. Illalla oli väsynyt ja huono olo ja vanhempien ensiajatuksena, että flunssa on tulossa. Isän työkaverin poika oli myös sairastunut ja kotona oli keskusteltu, että kysymyksessä oli lapsihalvaus.

Aamulla sitten oli korkea kuume, en jaksanut nousta, eivätkä jalat kantaneet lainkaan. Äidin kanssa lähdimme taksilla lääkäriin ja tohtori Otilan kertoessa äidilleni, että kyseessä on Tampereella riehuva, vakava polioepidemia, oma helpottunut ja iloinen kommenttini oli ”onneksi se ei ollutkaan sitä lapsihalvausta”. Äitiä itketti entistä enemmän! Pyynikin kulkutautisairaalassa meni sitten kuusi viikkoa, mutta kevätjuhliin pääsin.

Kerro lapsuudestasi:

- Sairastumisestani huolimatta vietin suhteellisen normaalin lapsuuden perheessä, jossa oli isä, äiti ja vuotta nuorempi velipoika. Ollessamme 10- ja 11-vuotiata saimme vielä perheeseen iltatähden: siskon. Hänen hoitamisensa oli tosi tärkeä asia minulle. Kun olin poissa kotoa, lähetin korttipostia, johon kirjoitin, että ”älkää antako naapurin Leenan tönätä vauvaa vauvuissa”. Koulun kävin Tammelan kansakoulussa I-VI luokkaa, eikä sinne ollut pitkä

Osmo ja Pirjo tutustuivat ”polio-tapahtumissa”.

matka, jaksoin hyvin kävellä sen. Yläasteelle mennessä tuli koulun vaihto, mutta silloin olin jo iso tyttö.

Kaksi pitkää reissua tein Helsinkiin. Ensimmäisen kerran menin kuntoutukseen Käpylään ja toisen kerran leikkaukseen Invalidisäätiölle. Ne olivat sellaisia surullisia ikävän ja kaipauksen aikoja. Polioinvalidit ry:n järjestämät lasten ja aikuisten ensimmäiset yhteiset leirit Eerikkälän urheilupistolla ovat hauskoja ja iloisia muistoja.

Työvuosistasi:

- Voin sanoa, että olen ollut toiveammatissani koko ajan. Joskus haaveilin, että minusta olisi tullut kamppaaja, mutta siihen ei sitten ollut mahkuja. Toimisto- ja pankkityöt olivat myös toivelistalla ja niitähän sitä sitten on tullut tehtyä. Pidemmän päivityön olen tehnyt pankissa 25 vuotta. Työn siellä loputtua -tuotannollista ja taloudellisista syistä hienosti sanottuna - olin jonkin aikaa työttömänä ja

pätkätöiden kautta sain sitten vakinaisen paikan Tampereen kaupungilta, tekstinkäsittelijänä lääkäriasemalla. Nyt sitten tehdään töitä eläkeikään asti. Näin ainakin toivon! Mitä Polio-järjestö on sinulle antanut:

- Uskokaa tai älkää, se on antanut minulle PALJON! Lapsuuden ja nuoruuden mukavat leirimuistot, jo sieltä asti muutaman oikein hyvän ystävän ja matkan varrella monta uutta lisää. Arkipäiviini on kuulunut v.1991 alkaen Polioinvalidit ry:n Tampereen alaostaston ja pääyhdistyksen johtokunnissa toimiminen.

ja hienon elämäkumppanin näistä ympyröistä

Kallein aarteesi:

- Osmo (aviomies) antoi tähän oman kommenttinsa: ”minähän se tietysti olen”. Niinpä! Minulla on myös kaksi tytärtä Satu ja Suvi, jotka ovat antaneet minulle 4+3 ihanaa lastenlasta. Siinä on aarteita koko aarrearkulinen!

Mitä kaipaat:

- Juuri nyt en mitään erityistä. Kesää 2006 Italian/Toscanan matkaa hyvien ystäviemme kanssa kaiholla aina joskus muistelen ja kaipailen. Kenties vielä joskus!?

Kenelle lähettäisit kutsun ja minne:

- Kaikille POLIOYSTÄVILLE nykyisille ja uusille, Tampereelle syystapahtumaan!

Miten huolehdit jaksamisestasi:

- Käyn vesijumpalla kerran viikossa. Se on mukava ja virkistävä liikuntaharrastus. Meitä on samanhenkinen naisporukka ollut koossa jo muutaman vuoden ja siellä kunto kohenee fyysisesti ja henkisesti. Teen myös pieniä kävelylenkkejä yksin ja yhdessä. Musiikki on myös sydäntäni lähellä, sen kuuntelu ja kuoroharrastus torstaisin auttavat myös jaksamaan.

Mikä saa sinut syttymään:

- Musiikki kaikissa lajeissaan! Tampere talon konsertit Paula Koivuniemestä, Johan Straussin wieniläiskonserttiin, karaoke- ja kuorolaulu. Innoittavaa on myöskin järjestää näitä yhteisiä tapaamisia ja

Pirjolle luovutettiin viiri kiitokseksi osaston asioiden hoitamisesta.

Osaston sihteerintöitä olen hoidellut neljän eri puheenjohtajan aikana. Yhteistyökyinen johtokunta/tiimi auttaa saaman aikaan hyviä päätöksiä, sekä yhteisiä hyviä hetkiä ja retkiä. Vertaistuki yhteisissä tapaamisissa on parasta mahdollista, ja sitä ei ole puuttunut. Tähän haluaisin vielä lisätä, että olen myös löytänyt uuden onnen

Tampereella oli paljon poliotapauksia

- Polioinvalidit ry perusti Tampereelle Kuntouttamislaitoksen

Polio eli lapsihalvaus on viruksen aiheuttama sairaus. Sen aiheuttaa kehoon ruoansulatusjärjestelmän kautta tunkeutunut poliovirus. Aikoinaan taudista käytetty nimi lapsihalvaus tulee siitä, että tauti tarttuu noin 600 kertaa todennäköisemmin lapsiin kuin aikuisiin, joskin aikuisilla tauti on vakavampi. Ensimmäinen tehokas rokote otettiin käyttöön vuonna 1954.

Suomessa raivonneet polioepidemit tekivät kenties pahinta jälkeä Tampereen seudulla. Sairaala-
lasta päästyään polioinvalidille ei Tampereella ollut tarjolla tarpeellista kuntouttamishoitoa, jolla hänen toimimistaan ja parantumistaan työkykyiseksi kansalaiseksi olisi voitu tukea. Lähimmät

hoitopaikat olivat pääkaupunkiseudulla Invalidisäätiön ja Käpylän kuntouttamislaitokset, joihin matkustaminen tuli polioinvalidille tavattoman kalliiksi. Tästä lähtökohdasta syntyi ajatus oman kuntouttamislaitoksen saamisesta Tampereelle.

Luontaishoitola ja lastentarha

Tampereen kuntouttamislaitoksen ensimmäinen toi-

mintavuosi kului lähinnä luontaishoitojen ja lastentarhatoiminnan merkeissä. Luontaishoitolassa työskenteli ensimmäisen vuoden aikana viisi hierojaa, kolme vesihoitajaa ja yksi savihoitaja. Lääkintävoimistelulaitoksen johtajana toimi aluksi lääkintävoimistelija Kaarin Jussila.

Helmikuussa 1958 avattiin laitoksella lastentarha lähinnä sairaita lapsia varten. Lastentarhassa oli 25 alle kouluikäistä lasta. Etusija annettiin polioinvalidilapsille. Invalidilapsia kuntoutettiin Kuntouttamislaitoksen puolella kolme kertaa viikossa ja lisäksi he olivat lääkärin valvonnan alaisia. Muutoin päiväohjelma oli samanlainen kuin terveilläkin.

Varsinainen kuntouttamistyö pääsi alkuun vasta heinäkuun 1. päivänä, jolloin avattiin laitoksen poliklinikka.

Fysikaalinen hoitolaitos

Lääketieteen kehittyttyä poliorokotukset alkoivat tuottaa tulosta, joten Kuntouttamislaitoskin suuntasi voimavaransa entistä tiiviimmin fysikaalisiin hoitoihin. Vuonna 1982 laitos muutti uusiin tiloihin, jotka oli tehty varta vasten fysikaaliselle hoitolaitokselle. Tampereen Kuntouttamislaitos onkin Tampereen vanhin, edelleen toiminnassa oleva fysikaalinen hoitolaitos. Vuonna 1995 Tampereen Kuntouttamislaitos yhtiöitettiin. Osakeyhtiön koko osakekannan omistaa Polioinvalidit ry.

Teksti:
Kuntsun 50-vuotisuutiset
Kuvat: Arkisto

tapahtumia, kuten nyt osaston 50-vuotisjuhlaa.

Täydennä itse

Pirjo on omimmillaan, kun on läheistensä ja ystävien seurassa.

Mistä pidät itsessäsi:

- Kaikesta, koska olen ”ihan mukava tyyppi”. (Osmonkin mielestä)

Parasta syksyssä juuri nyt:

- Muutimme kesän alussa uuteen kotiin, nyt alkaa kaikki olla jo järjestyksessä ja paikoillaan. Saa vain nauttia syksyn hämärtyivistä illoista ja parvekkeelta avautuvasta järvinäköalasta!

Haastattelijana
Leila Lahti-Pätäri

Kuntouttamislaitos tuli tarpeeseen

Ensimmäinen työntekijä Terttu Vikkula muistelee alkuaikoja lämmöllä

Polioepidemian jyllätessä Suomessa pahimmillaan Tampereelta löytyi kaukokatseisia visionäärejä, jotka laittoivat pystyyn laitoshoitolan tautiin sairastuneille. Laitoksen ensimmäinen työntekijä, taloudenhoitaja Terttu Vikkula ehti tehdä 33 vuoden mittaisen työuran Kuntouttamislaitoksella.

Polioinvalidit perustivat Helsingissä Polioinvalidit ry:n vuonna 1955. Seuraavan vuoden huhtikuussa Tampereelle perustettiin oma ala-asasto.

– Aamulehdessä oli keväällä ilmoitus, että Emmauksessa järjestettäisiin tiedotus- ja esitelmätilaisuus poliosta. Äitini innosti minua menemään paikalle. Tilaisuuden päätteeksi tamperelaiset polioinvalidit pitivät oman neuvottelukokouksen ja perustivat paikallisyhdistyksen, uuden yhdistyksen johtokuntaan valittu Terttu Vikkula kertoo.

Hieman myöhemmin kävi ilmi, että Aleksanterinkatu 19:ssä Uotin luonnonparantolan talo oli vuokrattavana. Yhdistys solmi vuokrasopimuksen ja aloitti fysikaalisen hoitolan 1.9.1957. Poliolapsille tarkoitettut kuntoutustilat saatiin käyttöön myöhemmin.

Syyskuun alussa aloitti työnsä myös Terttu Vikkula, jonka kutsui tehtävään Polioinvalidit ry:n puheenjohtaja Olli Heinonen.

– Taloudenhoitajan tehtävä oli minulle uusi. Opettelin itse kirjanpidon ja sain siinä hyvää apua kauppatieteiden maisteri Heinoselta. Opiske-

Tampereen Kuntouttamislaitos Oy aloitti toimintansa Tampereella osoitteessa Aleksanterinkatu 19.

lin myös työn ohessa lisää ja suoritin mm. taloushallinnon approbatur-opinnot.

– Toiminta oli varsin edistysellistä olosuhteisiin nähden. Luontaishoitolassa toimi mm. hieromalaitos ja vesihoitoja annettiin varta varten tilatusta Hubbert-altaassa. Kuntouttamislaitoksella oli kaupungin ainoa niskavetolaite ja hoitomuotoihin kuuluivat mm. savikääreet. Savi tuotiin Lempäälästä, jossa oli kauniin sinistä ja sopivan sitkeää savityyppiä.

– Varsin suosittu oli myös kuntouttamislaitoksen sauna, jossa naapuruston asukkaatkin kävivät kylpemässä. Saunat olivat lauantaistinkin auki ja on suoranaan ihme, että ne eivät koskaan palaneet. Vanha puurakennus oli koko ajan purku-uhan alla, minkä vuoksi palotarkastajatkin katsoivat asiaa hieman sormien läpi, Terttu Vikkula paljastaa.

Sairaala täystyöllistettynä

Olli Heinosen kuningasajatus oli polioinvalidien oman kuntoutussairaalan perusta-

Terttu Vikkula aloitti Tampereen Kuntouttamislaitoksen taloudenhoitajana syksyllä 1957, heti laitoksen perustamisen jälkeen.

minen. 21-paikkainen laitos avattiin vuonna 1958 Olavi Leikkosen ja Reino Koivusen toimiessa vastaavina lääkereinä.

– Lisäksi sairaala työllisti vastaavan sairaanhoitajan sekä apuhoitajia ja lastenhoitajia. Kaikki paikat olivat koko ajan täynnä, Vikkula muistaa.

Sisäpotilaspaikkojen lisäksi laitos piti sisällään tutkimus- ja poliklinikkaosaston, jonka vastaanotoilla ja hoidoissa kävi päivittäin kymmeniä potilaita.

1950-60-lukujen vaihteessa Suomen poliotilanne rokotteiden kehityksen myötä parani ja potilaskanta kapeni. Toimintaa olisi voitu jatkaa mm. laajentamalla asiakaskanta aivohalvauspotilaisiin ja muihin vastaaviin ryhmiin, mutta se olisi vaatinut lisää henkilökuntaa. Niinpä sairaalaosasto päätettiin lopettaa vuonna 1963.

Samoissa tiloissa aloitti toimintansa myös ensimmäinen terveiden ja vammaisten lasten yhteinen päiväkot.

– Aluksi päätettiin perustaa erikoislastentarha poliolapsille. Heillä oli etuoikeus hoitopaikkoihin, mutta tilan mukaan hoidettavaksi otettiin myös terveitä ja cp-lapsia. Myöhemmin toiminta laajentui niin, että lastentarha tarvitsi lisätilaa Pellervonkadulta

ja kaupunki halusi toiminnan omiin tiloihinsa.

Päiväkoti lakkautettiin vuonna 1977.

Omiin tiloihin

Kuntouttamislaitos toimi aluksi vuokratiloissa Aleksanterinkadulla. 1960-luvun vaihteessa yhdistys ryhtyi etsimään omia toimitiloja. Kyttälänkatu 5:ssä oli kaksi tonttia, joista toisen omisti nahkaliikkeen pitäjän leski Edith Ramstedt. Hänen luonaan Hämeenpuistossa Olli Heinonen ja Terttu Vikkula kävivät parikin kertaa neuvottelemassa tontin ostosta.

Kauppoja ei heti syntynyt, mutta Vikkula sai matkustajakodin emännän kautta selville, kuka omisti naapuritontin ja yhdistys osti As. Oy Kyttälänkatu 5:n osakepääoman itselleen. Rahat saatiin kasaan erilaisilla keräyksillä ja RAY:n sekä valtion ja kaupungin tuella.

– Sen jälkeen odotimme aikaa, että leskirouva Ramstedt suostui myymään myös toisen puolen meille.

Tontille suunniteltiin asuntolapalveluita. Invalidikodin nimellä kulkenut hanke ehti edetä pitkälle ennen kaatumistaan.

– Polioinvalidiille tarkoitettuna asuntolan rakentamisesta oli jo olemassa valmiit suunnitelmat ja kaupunginhallituskin ehti sen hyväksyä.

Tampereen kaupunginvaltuustossa hanke kuitenkin kaatui. Ajatuksena oli, että Tampereelle olisi perustettu invalidikotihanketta varten oma säätiö. Toiminta olisi pohjimmiltaan vastannut polioinvalidiille suunnattua palvelutaloa.

Rottajahdistista vuokranperintään

Taloudenhoitajan tehtävän lisäksi Vikkulasta tehtiin myös kiinteistön isännöitsijä ja teh-

Tampereen Kuntouttamislaitos tarjoaa Tampereella laadukkaita fysikaalisia hoitoja myös tänään.

Kuntouttamislaitoksen henkilökunta juhlapotretissa syksyllä 2007.

tävään kuului mm. vuokrien perintä.

– Korttelissa asui kaiken kirjavaa porukkaa, mutta hyvin aina tulimme toimeen. Yksi värikkäistä persoonista oli mm. Vaasasta kotoisin ollut taitelija Toivo Jutila.

Vuokravälvönnän lisäksi isännöitsijän tehtävät olivat moninaiset ja pitivät sisällään mm. pihan rottajahdit.

Kuntouttamislaitos on tarjonnut paitsi hoitoa, myös työtä monelle tautiin sairastuneelle. Terttu Vikkula sairastui joulunalusviikolla vuonna 1949 ja joutui vuodepotilaaksi noin vuoden ajaksi. Tauti oli

tuolloin vielä uusi ja varsin tuntematon, joten oikean diagnoosin saaminen vei hieman aikaa.

– Nokiolla sairastui tuona vuonna kaksi henkilöä, joista minä olin toinen, Vikkula kertoo.

Toinen, entinen leipuri Pekka Kutinlahti työskenteli sairastumisensa jälkeen luontaishoitolan kassalla, jonne hän käveli päivittäin asunoltaan pihan toiselta puolelta.

**Teksti: Jari Runsas/
Pirkko-Leena Oja**

Kuvat: Arkisto

Pepperlaw
16.7.2007

Terveisiä Kanadasta!

Hyvin täällä voidaan! Post-polio on kovasti vienyt voimiani, mutta vielä 77-vuotiaana (30.1.) voin asua kotonani, apunani aviomieheni Ensio plus neljä tuntia apua kotiaavustajilta. Aamulla yksi tunti, iltapäivällä kaksi tuntia ja illalla yksi tunti. Meillä on proviineilta eli lääniltä vakuutus, joka maksaa sen. Joten hyvin menee, varsinkin sähkö- ja pyörätuolilla, joita minulla on kaksi, ihan niin kuin Ensio-olla autoja. Jos toinen joutuu korjaukseen otetaan toinen käyttöön!

Lähetän tässä lehtileikkeen Toronto Star`sta, koska Englannin kuningatar Elisabeth on myös Kanadan kuningatar, ja joka viides vuosi valitaan myös joku henkilö edustamaan häntä. Nyt valittiin David Ohley, joka on sairastanut polion lapsuudessaan, ja nykyään käyttää scooteria. Olen seurannut hänen elämäänsä tv-ruudulta säämiehenä, uutisten lukijana, ensin keppien avulla sitten scooterin ja nyt alan nähdä häntä useammin lehtikuvista. Niin sitä pitää ponnistaa! Ei varmaan aavistanut pienenä David, että 58-vuotiaana pääsee olemaan Kuningatar Elisabethin edustaja virallisessa toiminnassa.

**Monin lämpöisin terveisin
Ulla.**

Hakulomake Suomen Polioliiton järjestämälle kurssille

Palautusosoite: Luotsikatu 6 E 28, 00160 Helsinki

Kurssi, jolle haetaan

Sukunimi/etunimet

Syntymäaika

Osoite

Postitoimipaikka

Puhelin

Aikaisemmat poliojärjestöjen kurssit

Apuvälineet ja avustajatarpeeni (liikkuminen sisällä/ulkona, pukeutuminen, peseytyminen, ruokailu ym.)

Perustelut kurssin tarpeellisuudesta (miksi haen juuri tälle kurssille, jatka tarvittaessa erillisellä liitteellä)

Päiväys ja allekirjoitus

Lisätietoja: Suomen Polioliitto ry. puh. (09) 68 60 990

(Yhdellä hakulomakkeella voi hakea vain yhdelle kurssille. Puutteellisesti täytettyjä hakemuksia emme voi huomioida.) Hakulomakkeen tiedot rekisteröidään Suomen Polioliitto ry:n kurssitietojärjestelmään. Kurssitietojärjestelmän rekisteriloste on nähtävissä toimistolla, Luotsikatu 6 E 28, 00160 Helsinki.

kopiointi sallittu

Mikä Nokia?

Lapsuudesta kaikki muistavat Nokian kumisaappaista. Jokaisella varmaan on joskus ollut nokialaiset jalassa. Nykyään nokialainen on yleensä kädessä, kassissa tai repussa. Nokia nimenä on varmasti tunnetuin suomalaisista kaupunkinimistä maailmalla. Nimi on helppo monella kielellä ja siksi se on kelvanut brändiksi isolle yritykselle. Alkujaan Nokia on kuitenkin kaupunki Tampereen naapurissa.

Nokian historiaa

Nokian historiasta kerrotaan mm. Nokian kaupungin ja Nokia yrityksen nettisivuilla seuraavaa:

Nokia on osa muinaista Hämeen heimoaluetta ja kuuluu hämäläismurteiden alueeseen. Sillä on vahvat henkiset siteet hämäläisyyteen. Toisaalta Nokian alue on kuulunut hallinnollisesti vuosisatojen ajan Satakuntaan, ja taloudellisesti se on ollut osa Ylä-Satakuntaa, sittemmin Pirkanmaata. Historiallisesti Nokia kuuluu Satakuntaan, sen satahämäläiseen alueeseen.

Nokia on muinaisen Pirkkalan pitäjän sydänaluetta, helppokulkuisten harjujaksojen ja ikiaikaisten vesireitien risteyskohtaan syntynyt. Vanhan Pirkkalan keskus oli tutkimuksen mukaan Nokialla, jossa käytiin erityisen vilkasta turkiskauppaa. Vanha suomalainen sana 'nois' eli 'nokia' tarkoitti tummatürk-

kista soopelia, näätää. Sama eläinhahmo kiipeää sinistä virtaa ylöspäin Nokian kaupungin nykyisessä vaakunassa.

Pirkkalan pitäjä jakautui vuonna 1922 Pohjois- ja Etelä-Pirkkalaksi. Pohjois-Pirkkala ulottui Tampereen Rajaportille saakka. Tämä itäinen osa, ns. Harjun jakokunta, liitettiin vuonna 1937 Tampereeseen samalla kun kunnasta tuli kaupपालa. Pohjois-Pirkkalan kaupपालa muutettiin vuoden kuluessa perustamisensa jälkeen Nokian kaupपालaksi alueen suurimman teollisuuslaitoksen ja työnantajan mukaisesti. Paikannimenä Nokia oli tarkoittanut aluksi vain Nokian kartanoa. Kun Fredrik Idestam perusti Nokia-yhtiön vuonna 1865, Nokia-nimeä alettiin käyttää yleisemmin koko syntyneestä teollisuusyhdyskunnasta.

Kaupपालa laajeni huomattavasti kahden kuntaliitoksen myötä 1970-luvulla, kun Suoniemen ja Tottijärven kunnat liitettiin Nokiaan. Kaupungiksi Nokia muuttui vuoden 1977 alusta uuden kunnallislain mukaisesti.

Normaalisti kaupunkien ja kuntien sivustoille pääsee kirjoittamalla kaupungin nimen. Mutta kun haluat Nokia nimisen kaupungin sivustolle, on kirjoitettava www.nokiankaupunki.fi. Johtava langattoman viestinnän yritys on varannut itselleen lyhyemmän eli nokia. Pääkonttori sillä on kuitenkin Espoossa, eikä Nokialla.

Yhteinen teatterihetki ja ruokailu

Polioinvalidien eteläisimmät osastot ovat järjestäneet yhteisiä kesäteatteriretkiä

vuosittain alueillaan teemalla vuoroin vieraisa. Yhteisiin elämyksiin ovat osallistuneet ainakin Pohjanmaan, Pääkaupunkiseudun, Satakunnan, Tampereen ja Varsinais-Suomen osastot. Tänä vuonna järjestelyistä vastasi Satakunta. Yllätykseksi he valitsivat kohteeksi Nokian Tampereen naapurista. Yllä oleva Nokian historia kertoo kuitenkin, että Nokia on kuulunut Satakuntaan.

Valintaan vaikutti varmasti myös esityskappale ”Sininen uni”, joka kertoi kaikkien tuntemasta Tapio Rautavaarasta. Ruokailu oli helposti järjestettävissä Nokian kylpylään, jossa myös apuvälineillä liikkuminen onnistui. Tänä vuonna mukana olivat Pohjanmaa, Tampere ja Varsinais-Suomi järjestävän Satakunnan lisäksi. Varsinais-Suomesta olimme liikkeellä yhdellä pikubussilla.

Kommentteja matkasta

Luvassa oli kaunista ilmaa, vaikka edellisinä päivinä oli ollut sateita. Nokian Kylpylä oli monelle tuttu jo ennestään, mutta kesäteatteripaikasta emme tienneet. Olimme tänä vuonna jo osastomme kanssa käyneet Piikkiön harastelijateatterissa, jossa on myös katos katsojille, kuten isommissa teattereissa. Yllätykseksemme Nokian kesäteatterissa ei ollut katosta. Katselimme taivaalle ja toivoimme, että tummemmat pilvet eivät sataisi. Useammalla ei ollut minkäänlaista

sadesuojaa mukanaan. Toiveemme toteutui ja voimme rauhassa seurata koko esityksen kastumatta.

Esitys oli musiikkipainotteinen ja pääosan esittäjä alkoi esityksen kuluessa aina enemmän ja enemmän muistuttamaan Tapio Rautavaaraa.

Jari Välimäki Tapsana ja Pasi Heino Reino Helismaana ja koko muu esiintyjäjoukko saivat aikaan mukaansa tempaavan esityksen. Kesäteatteri oli luonnon keskellä ja sitä käytettiin hyödyksi esim. keikkamatkalle Tapsa ja Reino lähtivät aina oikealla vanhalla autolla. Kaikkiaan kuulumme vajaa parikymmentä eri laulua, viimeisenä Sininen uni.

Ruokailu Nokian Kylpylässä oli ennen teatteriesitystä pöytäintarjoiluna. Tarjoilu toimi hyvin. Miinuksena voitiin pitää liian kovia vihanneksia ja pitkäsyistä lihaa, jotka eivät sopineet kaikille. Ainakin istumassani pöydässä meitä oli vain kolme, jotka pystyimme syömään koko aterian. Kädet olivat riittävän vahvat ja lihaakin sopi vatsalle.

Tampereelle

Kesän matkat on tehty ja syksy on kylmentänyt ilman. Lokakuussa matkaamme Tampereelle Polioinvalidien syyspäiville. Samalla vietettävä Tampereen 50-vuotisjuhla on ensimmäinen osastojen 50-vuotisjuhla, koska Tampere on ensimmäisenä perustanut oman Polioinvalidien osaston. Tampereelle on suurella osalla jäsenkunnasta lyhyt matka, joten osallistujamäärä on varmaan runsaslukuinen.

Yhteisestä teatterihetkestä satakuntalaisia kiittäen.

Riitta Nissilä Varsinais-Suomesta.

Teksti ja kuva Riitta Nissilä

Pistoja sydämessä

***Terveyspsykologi-
aan erikoistuneella
tohtori Margaret
Blackmanilla on
ollut yli 25 vuoden
ajan asiakkaana niin
syöpäpotilaita kuin
fyysisesti vammautu-
neitakin. Aivan erityi-
sen paljon hänen asi-
akkaanaan on ollut
polion myöhäisoireita
saaneita. Niinpä hän
on kirjoittanut kirjan
polion myöhäisoi-
rekokemuksista. On
ollut mielenkiin-
toista nähdä, miten
Blackman hahmottaa
meidät ja tilan-
teemme verrattuna
muihin vammais-
tai sairausryhmiin.
Monessa kohtaa
Blackmanin ajatuk-
set ovat kuin omia,
mutta joissain kohdin
tunsin piston sydä-
messä...***

Tuplastressin kourissa

Kuka tahansa huolestuu saadessaan toimintakykyä alentavan taudin tai vamman, mutta Blackmanin mielestä polion myöhäisoireita saaneet ovat henkisesti tiukemmassa paikassa kuin muut vastaavia rajoitteita saavat. Blackman selittää polion myöhäisoireiden saamisen kovuutta sillä, että myöhäisoreet nostavat pintaan torjuttuja tunteita ja muistoja, jotka syntyivät polion iskiessä ensimmäisen kerran.

Myöhäisoreiden ilmaantuminen on hyvin ahdistavaa,

koska polioselviytyjä joutuu tuplakriisiin kouriin: hänen täytyy rakentaa elämänsuunnitelmansa uudelleen, samalla kun matkan varrelta kertyneet käsittelemättömät poliomuisot ja tunteet iskevät kimppuun täydellä voimalla.

Traumaattisten kokemusten käsittelemättömyys juontuu siitä, että 50+ vuotta sitten ei tunnettu traumaterapiaa. Kaikki huomio keskitettiin fyysiseen paranemiseen. Hoitokulttuuri oli autoritaarista ja etäistä. Ei tiedetty, että pikkulapset tuntevat kipua ja aikuisillekin neuvottiin, että kipua ei tunne, jos sitä ei ajattele. Ken vaivojansa valittaa on vaivojensa vanki. Unohdamista pidettiin parhaana ratkaisuna. Vallalla oli sisun ja vaikeuksista vaikenemisen kulttuuri.

Itsellänikin on muuan samaa ajatusmallia mukaileva motto: Eka avioero (tai mikä tahansa

muu koettelemus) on yleensä se vaikein, mutta seuraavat sujuvat jo rutiinilla. Niinpä olen aina kuvitellut, että kun olen kerran käynyt läpi polion ja ”selvinnyt” siitä, olen vahvempi ihminen kestämyään elämän vaikeuksia.

Blackman on toista mieltä. Hänen mielestään polioon liittyvät traumaattiset kokemukset ovat luoneet mieleemme ikään kuin reikiä, joita olemme paikanneet mielen puolustusmekanismeilla.

Polion myöhäisoreet, muut elämän koettelemukset sekä ikääntyminen ovat omiaan murtamaan noita puolustuskeinoja, jolloin kaaos, epätoivo ja masennus voivat helposti vallata mielen. Eräs Blackmanin asiakas puki tunteensa sanoiksi: ”Minä luulin, että polio voitettu. En tiedä, jaksanko käydä tätä läpi uudelleen.” Kieltämättä itselläni oli täysin samanlai-

sia mietteitä, kun huomasin lihasvoimani heikenneen merkittävästi. Siinä todella joutuu tuplakriisiin.

Tietysti polion myöhäisoreiden ilmaantuminen oli rankka paikka. Voi olla, että todellisuus murtautuu tietoisuuteemme tuskallisen vauhdikkaasti senkin vuoksi, että etäisesti muistamme, mitä voi olla tulossa. Kun ihminen sairastuu ensimmäistä kertaa, hän voi käyttää kieltämistä varsin pitkään antaakseen itselleen lisää aikaa ikävien tosiasioiden käsittelyyn. Hän voi käsitellä menetyksiä pala palalta, mutta polioselviytyjä kykenee melko nopeasti arvaamaan, mihin tilanne voi pahimmillaan johtaa. Halvauskokemus ja voimattomuus oli liiankin tuttu juttu. Tämä voi selittää, miksi Blackmanin mielestä polion myöhäisoreiden aiheuttama kriisi voi olla yllättävän raju – etenkin 20 vuotta sitten, kun myöhäisoreita ei vielä tunnettu.

Toisaalta olen sitä mieltä, että kukaties polion innoittamana yksi jos toinenkin meistä on tullut jo varhain siihen tulokseen, että pahan päivän varalle kannattaa hankkia erilaisia selviytymiskeinoja. Vaikka polion myöhäisoreiden ilmaantumisen kriisi olisikin raju, kyky organisoida elämä uudelleen tapahtuu verrattain nopeasti. Vauhtia ja väriä riittää – tässäkin asiassa.

Epäluuloinen potilas

Käpylän, Lehtimäen ym. poliokuntoutuksissa olemme saaneet kuulla, miten mukavia ja hauskoja kurssilaisia olemme muihin porukoihin verrattuna. Siksi olikin yllät-

tävää lukea, että Blackmanin mukaan olemme hoitohenkilökunnan (ja aivan erityisesti lääkäreiden) mielestä hankalia potilaita. Suhtaudumme epäluuloisesti tai omapäisesti annettuihin hoito-ohjeisiin.

Blackman selittää epäluuloisuuttamme sillä, että menneinä aikoina potilas ja hänen omaisensa pidettiin monista eri syistä tietopimennossa. Koska kyky luottaa syntyy hyvin varhaisessa vaiheessa, nykyään hyvinkin pienille lapsille pyritään kertomaan totuus hänen sairaudestaan tai hoitotoimenpiteiden luonteesta. Yli 50 vuotta sitten oli tapana kaunistella asioita tai potilaan annettiin elää epävarmuudessa ja omissa luuloissaan. Meille voitiin vaikkapa kirkkain silmin valehdella, että tietty toimenpide (esimerkiksi selkäydinpunktio) ei satu lainkaan, vaikka se tietenkin koski ja kovaa. Tai lapselle luvattiin pikaista kotiin pääsyä ja pettymys oli ankara kun lapsi huomasi olevansa sairaalassa vielä puolen vuoden jälkeen. Muutaman jymäytyksen jälkeen järkevä ja oppimiskykyinen ihminen menettää uskonsa ja oppii viisasta epäilyä.

Koska hoitomenetelmät eivät olleet 50+ vuotta sitten niin kehittyneitä ja perusteltuja kuin nykyään, monille lapsille tehtiin lupaa kysymättä leikkauksia tai toimenpiteitä, joista saattoi olla pitkällä tähtäimellä liikuntakyvyn kannalta enemmän haittaa kuin hyötyä. Eräs polioselviytyjä toteaa: ”Kun ne eivät tienneet silloin, miten poliota pitäisi hoitaa, miten voin olla varma, että he tietävät nyt senkään vertaa.” Huoli on aiheellinen, koska suuri osa meitä hoitavista ei ole koskaan nähnytäkään akuuttia poliota eikä tunnista sen myöhäisoireita.

Hoitohenkilökunnan joukossa oli myös 50+ vuotta sitten alalle sopimattomia ihmispetoja eikä koulutukseen

ollut kummoista. Taannoinen Lehtimäen tapaus osoittaa, että niinkin mukavaan ja turvalliseen paikkaan kuin Lehtimäelle voi päästä luikahtamaan, jos ei vallan ihmispetoa, niin ainakin omavaltaisia hoitoja

tuntemukset. Polioselviytyjällä on sentään 50+ vuoden kokemus omista lihaksistaan ja niillä liikkumisesta. Sitä kokemusta on asiallista kunnioittaa.

Blackman selittää polion myöhäisoireiden saamisen kovuutta sillä, että myöhäisoreet nostavat pintaan torjuttuja tunteita ja muistoja, jotka syntyivät polion iskiessä ensimmäisen kerran.

harrastavia ihmisiä. Varovaisuuteen ja valppauteen on siis edelleen aihetta.

Blackman huomauttaa, että todella harva hoitaja (=kaikki hoitoon osallistuvat) käsittää, miten heikkoja polioselviytyjän lihakset voivat olla. Esimerkiksi ortopediset leikkaukset eivät välttämättä tuota yhtä hyviä tuloksia kuin poliota sairastamattoman ihmisen kohdalla. Niinpä potilas saattaa närkästyä aivan aiheesta, jos hoitaja ohittaa polioselviytyjän omat kokemukset ja

hoitotyötä tekevien on ihan oikeasti (eikä vain teoriassa) tajuttava, että potilas oman elämänsä oleellinen asian tuntija. Flunssaa hoitaessa voi pärjätä klassisella subjekti-objekti –asenteella, mutta polion aiheuttamien tuhojen suhteen meitä hoitavan kannattaisi ottaa kuntouttavampi subjekti-subjekti -ote.

Aikamatkoja menneisyyteen

Blackmanin mielestä hoitohenkilökunnan olisi polio-

selviytyjän nähdessään hyvä tiedostaa, että hänen edessään saattaa olla ihminen, joka on kokenut lapsuudessaan sotilaalliseen kidutukseen verrattavia kokemuksia valkotakkisten taholta. Niinpä täysin kivuton tutkimus, kuten esimerkiksi magneettikuvaus, saattaa aktivoida torjuttuja muistoja. Potilas saattaa yllättäen taantua tai mennä paniikkiin. Hän joutuu ikään kuin aikamatkalle menneisyyteen ja kokee olevansa samassa avuttomassa ja toivottomassa tilanteessa kuin lapsena.

On hyvin tärkeää, että ”aikamatkalaisen” tunnekokemus otetaan vakavasti ja sitä kunnioitetaan. Hoitaja voi ainakin yrittää eläytyä siihen, miltä polioselviytyjästä on voinut 50+ vuotta sitten tuntua. Aikuisen ja hoitajien näkökulmasta katsoen lasta tietenkin hoidettiin ja hänen henkensä ja terveytensä yritettiin pelastaa. Mutta kun tilannetta katsoo lapsen silmin, on helppo ymmärtää, miksi lapsi luulee viimeisen hetkensä koittaneen. Lapsi ei kerta kaikkiaan voi käsittää, miksi hänen vanhempansa hylkäävät hänet eivätkä pelasta häntä kamalien kiduttajien kynsistä. Blackman korostaa, että meidän on hyvin tärkeää tunnustaa itsellemme, että hyvää tarkoittavat hoidot aiheuttivat meille suoranaisia traumoja. On tärkeää hyväksyä sekin, ettemme lapsena pystyneet suhtautumaan hoitotoimiin kypsästi.

Jotta ymmärtäisimme paremmin 50+ vuotta nuorempaa itseämme, voimme seurata sivusta ketä tahansa nykyistä lasta tai aikuista potilaana. Aikuinen osaa arvostaa sitä, että lääkäri tulee ja puukottaa ja saattaa jopa vaatia leikkaukseen pääsyä. Koska lapsi ei osaa ajatella laajasti ja pitkälle tulevaisuuteen, lapsi ei yleensä vaadi päästä leikkaukseen eikä uhkaa valittaa lääninhallitukseen, jos leik-

kaus häneltä evätään. Pieni lapsi ei hevin ymmärrä, että kun setä tai täti satuttaa, siitä seuraa myöhemmin hyvää – tai vähemmän paha olo kuin mitä muuten olisi. Lapsi on kipeää tekevissä tilanteissa ja vanhemmistaan eristettynä yksinkertaisesti kauhuissaan. Mihinkään ei pääse pakoon ja kaiken lisäksi vainoajille piti olla vielä mieliksi.

Aikamatkalle joutuneen potilaan kauhun havaitessaan hoitajakin voi pelästyä niin, että hoitajakin taantuu ja päätty tiukalle puolustuskanalle. Saattaapa potilas kuulla olevansa konstikas riiviö, joka ansaitsee nuhdesaarnan yli-reagoinnista. Tilanne pysyy paremmin hallinnassa, jos hoitaja oivaltaa potilaan kokevan tilanteen lapsuudenkokeustensa läpi. Rauhallisuus ja potilaan kokemuksen empaattinen ymmärtäminen auttaa aikamatkalaista pääsemään taantumasta takaisin nykyhetkeen. Joskus voi olla hyödyksi, että aikamatkaherkällä polioselviytyjällä on tutkimustilanteissa mukanaan joku läheinen, joka ymmärtää tilanteen ja osaa auttaa polioselviytyjää selviytymään tilanteesta. Mutta kuka mahtaa auttaa hoitajaa?

Tunne omasta kehosta irtautumisesta on ollut hyvin tyypillinen suojautumiskeino etenkin hengityslaitteiden varassa olleille. Tunne kehosta irtautumisesta voi yllättää erityisesti leikkauksen jälkeen. Tällöin polioselviytyjä voi aiheetta pelätä tulleen hulluksi, ja jos hoitohenkilö yhtyy pelkoon, voidaan mennä pahasti metsään. Itsestä irrottautuminen on täysin ymmärrettävä suojaumisreaktio.

Hoitajan ei pidä missään nimessä odottaa, että potilas on polion karaisema ja siksi tätä voi kohdella ronskimmin kuin muita potilaita. Polioselviytyjän ulkoisen tyyneysnaamion tai opitun aurinkoisuuden taakse voi kätkeytyä

melkoinen tunnemyllerrys, jonka takana nyhkyttää sydänjuuriaan myöten hätäntynyt lapsi. Hoitajan on hyvä tiedostaa sekin, että polioselviytyjän kidutuskiintiö on jo täynnä, joten hän ansaitsee jopa hellempää hoitoa kuin muut potilaat.

Itse en ole niin vakuuttunut polioselviytyjien suuremmasta paniikkiherkkyydestä. Olen keskustellut keski-ikäiseksi asti täysin terveiden ihmisten kanssa. Työssään karskit hoitajat ja lääkärit ovat taantuneet tilanteissa, jossa he ovat halvautuneet tai pelänneet halvautumista. Aiheetonta noloutta tuntien he ovat jälkeinpäin todenneet, että tilapäinenkin liikkumattomuus sai heidät täyteen paniikkiin. Voi olla, että tilapäinenkin halvautumisen kokemus on raju meille polioselviytyjille ja alan ammattilaisille, koska molemmilla on tavallista kansaa selkeämpi kuva siitä, miten vakavia seurauksia halvauksesta voi käytännössä olla.

Oli paniikkiherkkyytemme suurempi tai pienempi kuin ”perusterveillä”, Blackmanin kommentit saivat miettimään, että ehkä me polioselviytyjät emme sittenkään ole niin piin

kovia kuin mitä haluaisimme kuvitella olevamme. Kukaties me todella kärsimme aiheettomasta pelosta hoitohenkilökuntaa kohtaan - ja aivan erityisesti lääkäripelosta. Voi myös olla, että kun emme voi juuri mitään polion myöhäisoireiden etenemiselle, hoito-ohjeiden uhmaamista tulee tunne, että määräysvaltaa on hypypysissä edes jossain asiassa.

Niin tai näin, on mielenkiintoista huomata, että koska Blackman ei ole koskaan halvautunut, hän ei ihan tunnu tajuavan, miten pelottavaa se on, kun ei kykene liikkumaan vaikka kiihkeästi haluaisi. Siksi hänen kirjassaan tietty on ulkopuolisuuden tuntu – toisin kuin esimerkiksi Rhoda Olkinin teksteissä.

Perheen luurangot

Polion myöhäisoireiden ilmaantuminen synnyttää polioselviytyjässä halun kysellä perheenjäseniltä, mitä omaiset muistavat sairastumisesta ja polion hoidosta. Haluamme tietää, miten vanhat faktat liittyvät nykyisiin kokemuksiin ja tunteisiin. Toisten ihmisten muistojen lainaaminen on sitä tärkeämpää mitä pienempinä sairastuimme. Ongelmana tietenkin on, että

useimpien vanhemmat ovat jo kuolleet tai poliosta puhuminen saattoi olla perheessä tabu.

Syynä puhumattomuuteen tai ”muistamattomuuteen” saattaa olla vanhempien kokema syyllisyys. Tieto polion toimintamekanismista oli usein epämääräinen ja puutteellinen, mikä jätti tilaa villeille kuvitelmille ja itsesyytöksille. Lisäksi vanhemmat saattoivat kantaa huonoa omaatuntoa siitä, että he eivät jaksaneet, ehtineet, tai heillä ei ollut yksinkertaisesti rahaa käydä katsomassa meitä kun olimme sairaalassa tai kuntoutuksessa. Ja kaikkein vaikeinta on tietenkin myöntää, jos oma kantti petti sairaalan portilla. Jos ei uskaltanut mennä tapaamaan lasta tai katsomassa käyminen oli niin sydäntä raastavaa, että oli valmis keksimään mitä muuta tahansa tekemistä.

Sisaruksetkin saattoivat kantaa meille kaunaa siitä, että varastimme kaiken huomion. Lisäksi sisarukset tai jopa vanhemmat saattavat olla noloja siitä, että he aikoinaan häpesivät näyttäytyä ramman seurassa. Eikä sekään ole harvinaista, että myöhäisoireiden ilmaantuminen ja apuvälineiden käyttöönotto herättää

läheisissä sellaista häpeää, että läheiset eivät halua liikkua julkisesti poikkeavasti liikkuvan kanssa samassa porukassa.

Kipeät tunteet nousevat takaisin pintaan myöhäisoreiden ilmaantumisen myötä. Vaietut aikapommit voivat pahimassa tapauksessa räjähtää silmille. Lisäksi sisarukset voivat miettiä, eikö se koskaan lakkaa pyytämästä erityiskohdelua. Myös se voi herättää katkeruutta, että polion myöhäisoreitten kanssa kamppaileva ei jaksaa pitää huolta ikääntyvistä vanhemmistaan muiden tavoin. Varsinkaan dementoitunut tai tavallista itsekeskeisempi vanhempi ei voi käsittää, miten hänen lapsensa voi olla huonokuntoisempi kuin hän itse.

Polioon pienenä sairastunut on muistojensa kanssa pulassa, koska hänen on todella vaikea tietää, ovatko muistot syntyneet oikeista tapahtumista vai ovatko muistot peräisin kerrotuista tarinoista. Joskus voimme tunnistaa omaa tarinaamme toisten polioselviytyjien tarinoista. Yleensä ihminen muistaa hyvinkin tarkasti menneiden tapahtumien ytimen ja tunnelman, mutta yksityiskohdat voivat elää muistoissa hyvinkin paljon. Selviytymisen kannalta ei ole suurtakaan väliä vaikka yksityiskohdat olisivat keksittyjä tai lainattua. Pääasia on, että pystymme eläytymään empaattisesti sen lapsen tai nuoren tilanteeseen, joka itse kerran olimme.

Touhuamiselle tolkkua

Blackmanin mielestä polioselviytyjät ovat normaalia auttavaisempia ja toimeliaampia.

Auttavaisuutemme perustuu hänen mukaansa siihen, että koemme syyllisyyttä aiheuttamastamme vaivasta ja harmista. Yritämme maksaa koko ikämme kiitollisuudenvelkaa, joka tosin ei näytä lyhentyvän senttiäkään. Vastavuoroisuus

kieltämättä kuuluu terveeseen meininkiin. On tärkeää saada tuntee olevansa hyödyksi ja päästää toisten kanssa ”tasoihin” antamisen saralla. Toinen syy joskus yltiöpäiseen auttamishaluun on se, että auttajana ei ole niin avuton kuin autettavana.

Monet polioselviytyjät ovat pitäneet perheestään hyvää huolta eikä perhe tietenkään aina ilahdu, jos palvelu heikkenee. Lähipiirin ihmiset eivät halua myöntää sitä tuskallista

Polioon pienenä sairastunut on muistojensa kanssa pulassa, koska hänen on todella vaikea tietää, ovatko muistot syntyneet oikeista tapahtumista vai ovatko muistot peräisin kerrotuista tarinoista.

tosiasiaa, että rakkaan ihmisen voimat ovat katoamassa. Kieltäessään ajatuksen myöhäisoreista läheiset innostavat polioselviytyjää yrittämään ja ylittämään itsensä, vaikka nyt olisi paikallaan kannustaa lepäämiseen ja rennosti ottamiseen. Voi toki käydä niinkin, että läheiset ovat jo nähneet ja hyväksyneet voimemme hiipumisen, mutta olemme itse pahin kanto kassessa. Polioselviytyjä voi olla ainoa, joka ei pysty ottamaan rennommin.

Vaikka olemme itse huomanneet, että auttaessaan toisia saa paljon itselleen, yli-itsellisinä emme ole halukkaita antamaan toisille tilaisuutta kokea auttamisesta koituvaa riemua. Blackmanin mielestä polioselviytyjien on muita ihmisiä huomattavasti vaikeampi siirtyä autettavien tai hoidettavien leiriin. Ehkä avun torjumisen takana on pelko toisten armoille joutumista. Ainakin minulle avun tai tasoituksen pyytäminen on äärimmäisen

tiukka paikka. Jos ja kun vihdoin rohkaistun pyytämään ja apu evätään, kokemus on murskaava ja siitä on todella vaikea toipua. Niinpä kartan avun pyytämistä, koska haluan säästyä sen epäämisen tuottamalta kivulta. Järkevämpää olisi oppia saamaan pakit nyt, kun ei vielä ole sentään henki kyseessä.

Selviytymissuunnitelma

Blackman suosittelee lämpimästi tuleviin tilanteisiin varautumista hyvissä ajoin eli kirjallisen selviytymissuunnitelman laatimista. Voi

mien väheneminen tuottaa aivan aiheellista huolta ja riskejä, jotka eivät todellakaan katoa päätä pensaaseen tunkemalla.

On järkevää miettiä kaikessa rauhassa, mitä voidaan käytännössä tehdä, jos pahin tai toiseksi pahin tapahtuu. Miten arki järjestetään? Mitä mukavia ja mielekkäitä asioita voi silloinkin tehdä? Mistä ystävä- ja tukiverkko? Koska iän karttuessa tulevaisuus on jo tänään, on paikallaan kysyä, mitkä unelmat ovat vielä toteutumatta ja mitkä kannattaisi pika pikaa toteuttaa.

Kun katsoin Blackmanin antamia ”työstämissuosituksia”, huomasin, että pari suomenkielistä kirjaa sopisi hyvin ajattelun virikkeeksi. Ensinnäkin polioon liittyvät keljut kokemukset ovat omiaan synnyttämään tunnelukkoja, joita yleensä kutsutaan skeemoiksi. Jotta uudet ajatukset pääsivät hyrräämään paremmin päässä, tilaa voi tehdä lukemalla seuraava kirja Jeffrey Young & Janet Klosko: *Avaa tunnelukkosia. Vapaudu elämään täydesti.* (Kansanvalistusseura 2007)

Toinen polion myöhäisoreiden aiheuttama ilmiö on hyvinkin aiheellinen huoli siitä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Huolien puhki poksautteluun auttaa kirja Robert Leahy: *Älä huoli. Seitsemän kohdan ohjelma turhan murehtimisen lopettamiseksi.* (Tammi 2007). Kirja on juuri ilmestynyt tai ilmestyyneen tuota pikaa.

Ajatukset viritti kirja

Margaret E. Blackman
The Post-Polio Experience
Psychological Insights and Coping Strategies for Polio Survivors and Their Families iUniverse, 2006

Tuija Matikka

Kaikki mukaan!

Keväällä pidetyssä vuosikokouksessa päättimme, että yhdistys pyrkii aktiivisesti ja ennakkoluulottomasti löytämään ja toteuttamaan sellaisia toimintatapoja, joilla sekä yhdistyksen jäsenilleen tarjoamat palvelut että osallistuminen yhdistystoimintaan ovat helpommin yhä useamman jäsenen tavoitettavissa. Tämä on varmasti helpommin sanottu kuin tehty. Tarkoitus on kuitenkin vilpittömästi ja voimia säästämättä pyrkiä tähän tavoitteeseen.

Me selvitämme tämän vuoden aikana jäsenistömme ”rakenteen” ja sijoittumisen maantieteellisesti. Tiedot pyrimme analysoimaan ja ennakoimaan toimintamme laadun ja oikean mitoituksen 5-10-15 vuoden päähän, tietysti myös talouden suhteen. Tätä voisi verrata vaikkapa suunnistajan toimintaan, kun hän välillä pysähtyy ja katsoo karttaa ja kompassia elikkä tarkistaa onko hän oikealla polulla.

Mielestäni me kyllä olemme oikealla polulla, mutta polkuamme on alkanut ilmestyä yhä enemmän kantoja ja kiviä. Tarkoitan tällä, että liikkumisemme vaikeutuu koko ajan ja yhä useampi joutuu turvautumaan erilaisiin apuvälineisiin. Meidän kokoontumisemme - meille niin tärkeät vertaistapaamiset - vaikeutuvat, kun yhä enemmän tarvitsemme mm.

invahuoneita ja invabusseja. Tämä kaikki taas tarkoittaa kustannusten nousua, kaiken kaikkiaan matkustaminen tulee olemaan entistä hankalampaa.

Eräänä keinona - kuten on monesti mainittu, ja joka onkin jo eräs toimintamme kulmakivistä - viedään toimintaa lähemmäksi ”kenttää” eli osastoihin. Osastot voivat tehdä yhteistyötä keskenään tai hakea alueeltaan yhteistyökumppaneita. Pyrkimyksemme ei missään tapauksessa ole toimintamme supistaminen, vaan päinvastoin lisääminen. Lisääminen sillä tavoin, että saisimme mahdollisimman monet jäsenemme mukaan toimintaamme. Nyt tarvitaan kaikkia jäseniämme kertomaan näkemyksiään siitä, kuinka meidän tulisi toimintaamme kehittää ja kuinka saisimme yhdistyksemme kaikkien jäsentemme ulottuville

Kertokaa ajatuksistanne, keskustelkaa keskenänne, kertoa voitte allekirjoittaneelle, Birgitalle, osastonne puheenjohtajalle... Me kaikki olemme valmiit keskustelemaan ideoistanne ja ajatuksistanne ja viemään niitä eteenpäin. Ja taas kerran voimme todeta, että: yhteistyö turvaa tuloksen!

Rauno Nieminen
Polioinvalidit ry:n
puheenjohtaja

www.orion.fi

ratiopharm

Laadukkaita lääkkeitä edullisemmin

Esteetön Koti
www.aputuote.fi

Säätötasokeittiöt

Suihkukaapit

Kylpyammeet

puh. 0400-955003
info@aputuote.fi

APU-TUOTE FI

Pohjanmaan osasto

Valtakunnalliseen syystapahtumaan Tampereelle osastomme järjestää yhteiskuljetuksen. Tiedustelut Pertiltä p. 050-3656 389 tai 4502 859. Lähdetään viettämään mukavia yhdessä olon hetkiä!

Osastomme **pikkujoulua** vietämme torstaina 13.12.07 klo 17.00 alkaen Seinäjoella Joupiskan rinneravintolassa. Tarkempaa tietoa jäsenkirjeessä lähempänä ajankohtaa.

Pohjanmaan osasto toivottaa kaikille kaunista syksyä!

Johtokunta

Pohjois-Suomen osasto

Pohjois-Suomen poliott lähdetään yhdessä Tampereelle junalla. Tällä kertaa alaostaston matkakulu- ja osallistumismaksutuki on runsas. Kysy lisää sihteeri Ulla Kurviselta soittamalla, tekstiviestillä tai sähköpostilla: puh 040-5320223, hkur@suomi24.fi. Juna Oulusta lähtee lauantaina klo 7.05

Rovaniemen kerho

Kokoontuu kaupungin eläkeläistöissä, Valtakatu 31, joka toinen torstai, paritommalla viikolla klo 17-19. Lisätietoa Anja Mölläri puh.040-5595371.

HUOM! Syyskauden kokoontumispaikka säilyy entisenä, suunniteltu remontti siirretty.

Oulun kerho

Kokoontuu Limingassa, Tupoksen ABC-aseamalla kuukauden toisena keskiviikkona klo 18.00 Lisätietoa Ulla Kurvinen puh. 040-5320223

Vierailu Oulun Kuntokeskuksen uusiin tiloihin

Tiistaina 18.9. klo 18.00 Osoite Kajaanintie 48 C-talo 3. krs.(samassa rakennuksessa Kontinkankaan kuntoutussairaala)

Syyskuntoutustapahtuma Pyhätunturilla

Hotelli Pyhätunturi 26.- 28.10 2007. kuntoutusta, musiikkiterapiaa, tunturimaisemia.

Lisätietoa ja ilmoittautumiset 10.9.2007 mennessä varapuheenjohtaja Anna-Maria Alaluusuaalle puh.0400-232588.

Kuntoutumisviikonloppu Rokualla Rokuan Kuntokeskus 7.-9.12.2007. Hinta alaostaston jäsenille säilyy entisenä. Ilmoittautumisohjeet saat seuraavassa jäsenkirjeessä.

Reipasta syksyä kaikille

Johtokunta

Savon osasto

”Taakse jäi jo kesän täyteys,

on ympärillä syksyn kirpeys.

Sade vihmoon, tuuli soittelee,

harmaat päivät mieltä koittelee....”

Osaston tapahtumista ja syksyn toiminnasta tarkempaa tietoa tulevassa jäsenkirjeessä.

Toivomme kaikille oikein hyvää syksyä. Tervetuloa mukaan osaston tapahtumiin.

Johtokunta

Tampereen osasto

Juhlavuotemme syksyn toimintaa

Salijumppa torstaisin alkaen 06.09.07 klo 11.00, Tampereen Kuntouttamislaitoksella, Kyttälänkatu 5. Tule mukaan iloiseen joukkoon, jumpan kesto 1 tunti, lihaskuntoharjoituksia ja venytyksiä vaihtelevin ohjelmin.

Suomen Polioliiton syyspäivien yhteydessä osaston **50-vuotisjuhlat** Hotelli Rosendahlissa.

Luvassa monipuolista ohjelmaa, tuttuun tapaamista sekä herkuttelua runsaine illallisineen. Lauantaina pääjuhla, jossa juhlapuhujana Tampereen kaupungin apulaispormestari Tarja Jokinen, lisäksi historiallinen katsaus menneisiin vuosikymmeniin, musiikkia ja lopuksi kahvitarjoilu. Iltajuhlissa ohjelmaa, juhlaillallinen sekä tanssia orkesterin tahdittamana. Sunnuntaina aamujumppa sekä esteettömyysasiamies Jukka Kaukolan puheenvuoro. Buffet-lounas ennen kotiinlähtöä.

Tervetuloa kaikki juhlimaan ja viihtymään Pyynikin kauniisiin maisemiin.

KymppiKino perjantaina 23.11.07 klo 16 – 20.00, Pääkirjasto Metsossa luentosali 2. Katselemme vammaisten tekemiä lyhytelokuvia, paikalla myös Kynnys ry:n kulttuurisihteeri Ismo Helen. Elokuvaillan kesto n. 2,5 tuntia.

Pikkujoulua vietämme perinteisesti jouluisissa tunnelmissa yhdessäolon ja musiikin merkeissä. Tarkemmat tiedot seuraavassa jäsenkirjeessä.

Lisätietoja Pirjo Karin-Oka p. 041-5338755 tai Leila Lahti-Pätäri p. 040-7001257.

Tervetuloa mukaan

Johtokunta

Varsinais-Suomen osasto

Alkavaa syksyä kaikille jäsenille!

Syksyn säännölliset **halliuintivuorot** jatkuvat ennallaan. Keskiviikkoisin klo 18 uidaan Laukkavuorella ja perjantaisin klo 15 vesijumpataan ja uidaan Ruusukorttelissa.

Askartelu jatkuu entisessä paikassa. Mukaan mahtuu vielä innostuneita askartelijoita. Kiinnostuneet, soittakaa Riitalle p. 2557 510 tai 0400- 122 330.

13.-14.10. vietetään Suomen Polioliiton **syyspäiviä** Tampereella, tästä tarkemmin toisaalla tässä lehdessä. Osasto järjestää yhteiskuljetuksen Tampereelle. Matkasta peritään omavastuusuutena ainoastaan 10 euroa jäseniltä ja 25 euroa ei-jäseniltä. Ilmoita kyydin tarve Riitalle tai Laurille. Lähtöaikataulu vahvistetaan aikanaan.

27.-28.10. olemme suunnittelemassa **Siuntioon kylpylämatkaa**. Tässä vaiheessa ohjelma ja hinnat ovat vielä vahvistamatta, asiaan palataan myöhemmin.

Fysiatri Sisko Ronnin vastaanotot jatkuvat Turussa, Kuntoutustiimin tiloissa Yliopistonkatu 37 A, ullakkokerros. Seuraavan vastaanoton ajankohta on vielä avoinna, kannattaa kysellä tarkemmin Kuntoutustiestä puh. 02-250 2532.

Tiedoksi lukijalle ja välittääkää tietoa myös muille:

Henkilökohtaisen Avun Keskuksen palkallisten avustajien välitystoiminta on käynnistynyt Turun alueella. Tarkemmin

Keskuksen toiminnasta erillisessä artikkelissa tässä lehdessä. Yhteystiedot:

Henkilökohtaisen avun keskus

sähköposti: projekti@tsly.fi (projektiin liittyvät asiat) avustajatoiminta@tsly.fi (avustajavälitykseen liittyvät asiat) tsly:n toimisto 02 251 85 50

Onko ystävä- tai tuttavapiirissäsi polioon sairastuneita, jotka eivät ole jäsenenä yhdistyksessämme. Olisi hienoa, jos kertoisit heille järjestöstämme. Jäsenyys on tietenkin vapaaehtoista, mutta on ikävä, jos jäsenyyden esteenä on tietämättömyys poliojärjestöstämme. Voit pyytää myös ottamaan yhteyttä minuun tai osastomme sihteeriin, jos et halua itse kertoa toiminnastamme. Voit myös näyttää tämän Poliolehden hänelle. Kiitos etukäteen!

Kaunista syksyn jatkoa, tapaamisiin

Johtokunta

Satakunnan osasto

Vesivoimistelu siirtyy Ulvilan uimahalli Kaskelottiin 5.10.2007 alkaen. Kaskelotissa vesivoimistelemme perjantaisin 14.30 alkaen. Omavastuu 3 euroa. Lisätietoja saat soittamalla 040-7742620/Sirpa.

Pikkujoulua vietämme ravintola Pinjassa Raumalla 01.12.2007 klo 15 alkaen. Ruokailun hinta jäseneltä 5 euroa, ei jäsen 17,50 euroa. Porista yhteiskuljetus, josta omavastuu 10 euroa. Mukaan pikkupaketti, max 2 €! Ilmoita osallistumisestasi 15.11. mennessä Raija 040-5275 965 tai Sirpa 040-7742 620.

Tervetuloa mukaan.

Syysterveisin

Johtokunta

Pääkaupunkiseudun osasto

Kvartetti 26.10.

Kvartetin syysnäytäntökauden liput, joita meillä on 34, ovat kaikki menneet kaupaksi. Teatteriesitys on perjantaina 26.10. klo 19.00 Kaupunginteatterin pienellä näyttämöllä.

Teatterikappaleen on ohjannut Neil Hardwick ja pääosissa esiintyvät Kyllikki Forssell, Ritva Valkama, Lasse Pöysti ja Pentti Siimes

Esityksen kesto on 2 h 45 min.

Lippujen hinnat ovat jäsenille 18 € ja ei jäsenet maksavat 32 €. Liput on maksettava Polioinvalidit ry:n tilille Sampo 800013-222875 viimeistään 14.9. Liput toimitetaan postin välityksellä.

Joulujuhla 17.11.

Joulujuhla järjestetään lauantaina 17.11. alkaen klo 14. Ensin kokoonnumme Vantaan teatteriin, Tikkurilantie 44, katsomaan teatteriesitystä ”Silkkiä ja Chansonia ja viiksekkäitä miehiä”. Musiikkiteatterin monitaiturit polkaisevat sydämet laulamaan sen monin sävyin. Lämminhenkinen esitys tarjoaa sielukasta ja verevää tulkintaa ja hulluttelua ranskalaiseen malliin eikä suomalaisetkaan helmet jää poimimatta tältä joukolta. Esiintyjinä: Anne Nielsen, Merja Ikkela, Jiri Kuronen sekä vierailuva tähti.

Teatterin jälkeen bussi tulee noutamaan meidät Vuosaareen vanhaan kartanoon Villa Solvikiin, jossa vietämme yhteistä joulujuhlaa nauttien hyvästä ruoasta ja toistemme seurasta

Illan Menu:

Hirvipaté, pihlajanmarjahyytelö
Brandy pähkinäjuustoa
Talon leipää, voita
Nieriää inkiväärikastikkeella
Duchesse peruna
Puolukkabavaroise, puolukkakastike

Kala-allergikoille ja kasvisruokailijoille on omat vaihtoehdot, jotka eivät vielä ole tiedossamme.

Sitovat ilmoittautumiset toimistolle puh. 6860 9930 viimeistään 28.9. Joulujuhlan hinta 40 € jäseniltä ja 62 € ei jäseniltä, on maksettava Polioinvalidit ry:n tilille Sampo 800013-222875 viimeistään 31.10.

Joulukonsertti 21.12.

Laulumiesten Joulukonsertti Temppe-liaukion kirkossa 21.12.2007 alkaa klo 18.00 (ei klo 21.00 kuten aiemmassa kirjeessä mainittiin).

Sitovat ilmoittautumiset toimistolle puh 6860 9930 viimeistään 16.11.2007. Konserttilipun hinta on jäseniltä 10 € ja ei jäseniltä 15 €. Maksu suoritettava

tilille Sampo 800013-222875 samoin 16.11 mennessä.

Torstaikerho

Toimiston vesivahingon korjaaminen ei ole vielä valmis, joten syyskuun kerhoilta joudutaan peruuttamaan. Loka-kuun kerhoiltaan tulee Ulriikka Toivola kertomaan magneettiterapiasta ja sen parantavasta voimasta. Kerho kokoontuu 11.10. Neurotalolla (Synapsian vieressä) Nordenskiöldinkatu 18 A klo 16.30 -19.00. Ilmoittautuminen kerhoiltaan toimistolle puh. 6860 9930 viimeistään 28.9. Marraskuun kerhoillaan aika ja paikka kerrotaan Neurotalolla tai soita toimistolle puh. 6860 9930 varmistaaksesi tiedot.

Askartelukerho?

Kysymys kaikille osastolaisille: Onko joukossamme halukkuutta tulla mukaan askartelemaan. Voisimme opetella tekemään tiffanytoivia (lasitoivia)

joukossamme olevan taitajan opastuksella tai tekemään kortteja.

Otamme mielellämme vastaan myös kaikkia muitakin ehdotuksia.

Tervetuloa mukaan tapahtumiin!

Johtokunta

Kainuun poliolaisten syksy

24.9. klo 17- 18.30 Vertaistukiryhmä, jossa jaamme tuntojamme, kuulumisiamme ja viritämme olemistamme tuoden omia runoja, toivelauluja, rakkaita muiden tekemiä ja omiakin.

8.10.07 klo 17- 18.30 Vanhaa Kajaania historian katsauksen pitää Harri Enwald, piirtoheitin varataan.

5.11.07 klo 17- 18.30 Kainuun vammaispalvelusta nyt toivottavasti saamme joukkoomme sos.tt Maarit Rautiaisen.

Joulupäivällisen ajankohdan ja hinnan ilmoitan myöhemmin.

Näissäpä tervehtien

Briitta Rautanen- Karjalainen

Lasin taikaa Lahden Hollolas

”Tiffanytyöt tehdään leikkamalla erivärisistä lasista kuviot, hiomalla palasten reunat toisiinsa sopiviksi. Sitten jokainen pala kierretään kuparinauhalla ja lopuksi juotetaan kolvilla palaset yhteen.”

Osaankohan minä, kun en ole koskaan tehnyt? Ehdimmekö varmasti saada työt tehdyksi? Monet kysymykset risteilivät Tiffany – kurssin osanottajien mielessä, kun kokoontuimme Lahden Seudun Invalidit ry:n kesäkotia Sarvikuutin ruokalaan. Lohdullista oli, että olimme kaikki samassa veneessä eli kaikki oli uutta ja outoa, mutta – kuten äkkiä huomasimme – ohjaajamme

Tuula Pukkila vakuutteli, että kyllä kaikki sujuu oikein hyvin, ja hänellä oli meille selkeä aikataulu ja työjärjestys.

Hei Tuula, mistä me aloitamme, huutelimme alkujännityksen mentyä ohi ja vipinää syntyi kinttuihin, kun aloimme etsiä mallia tehtävään työhön. Kaikilla oli jo mielessään se, mitä halusi tehdä, niin selkeältä toiminta näytti. Flunssainen ”apuohjaajamme” Ulla Kurvinenkin jaksoi auttaa työn suunnittelussa ja värillis-

ten lasien valinnoissa. Ensimmäisen päivän iltana Tuula antoi vielä harjoittelutehtäväksi opetella leikkaamaan lasia, ikkunalasia onneksi, ja melkein kaikilta leikkaaminen onnistui ja tuntuma lasin käsittelyyn jäi yöuniin. Tuo ”melkein” tarkoittaa sitä, että minä en oppinut tekniikkaa, sillä siitähän siinä oli kyse. Onnekseni opettaja ei kuitenkaan antanut laiskanläksyä illaksi!

Seuraavana aamuna alkoi varsinainen palojen sovittelu ja hiominen. Mukavasti palasten leikkaaminen onnistui, vaikka pieniä lohkeamia tulikin, kukaan ei kuitenkaan joutunut aloittamaan työtään kokonaan uudestaan! Hioimisvuoroa odotellessamme kävimme ihastelemassa toistemme töitä ja huomasimme,

että mukavan erilaisia ”tuoksia” oli tulossa.

Tuulan antaman tarvike-luettelon jäätelötikkuja jäin ihmettelemään, että mihinkään niitä tarvitaan, mutta ne olivatkin erinomainen apu kuparinauhaa kierrettäessä.

Pienistä värilasin palasista hahmottui pikku hiljaa styroksille nuppineulojen avulla kunkin työ ja tinausvaihe oli edessä. Oman työni kohdalla huomasin, että tina peitti pienet epäonnistumiset, oma silmä kyllä pysähtyy niihin, mutta katsoja ei välttämättä niitä huomaa!

Mitä sitten saimme aikaan: Kirsti ja Eila tekivät enkelin, Mirjami ja Aila, naapuriyhdistyksen puolelta, pasuunaa soittavat enkelit, Auli, naapuriyhdistyksestä, teki kalastajapojan, Elise Vantaalta, Kaarina ja Riitta Helsingistä tekivät keijut, Martti valkoisen rauhankyyhkyn, Heikki upean ruusun, Pirkko pienen enkelin ja minä tein perhosen. Uskonpa, että joillekin meistä jäi kipinä jatkaa Tiffany töiden tekemistä, mikä on tietenkin kurssin tarkoituskin!

Onnistumisen ilo paistoi jokaisen kasvoilta, myös ohjaajien! Kaunis kiitos Lahden osaston puolesta Tuulalle, Ullalle ja kaikille osallistujille sekä Sarvikuutin isännälle ja emännälle!

**Teksti Ritva Jokela
Kuvat Elise Korelin**

Alkutekstin lainaus Tuula Pukkilan ohjeesta ”Lasityöpaja – pieniä vinkkejä”

Terveisiä Tampereelta vuodelta 1973

Päiväkodissamme (Polio Invalidit r. y: n omistamassa, entisessä 40 invalidilapsen ja CP- lapsen lastentarhassa) oli juhla eräänä kevätmaanantaina. Ulko-oven pieliin ja sisälle laulusaliin tuodut koivut tuoksuivat kesältä, kun lapset sonnustautuneina juhla- asuihin saapuivat kevätjuhlaan. Mukana saapuivat myös isä, äiti, mumokin.

Laulutunnilta: Hanna on saanut ruusun päähänsä, mikä on merkinä prinsessa Ruususen roolista, Timo esittää noitaa, joka nukuttaa koko hoviväen satavuotiseen uneen...

Pientä supinaa ja sipinää kuului lasten penkistä, kunnes Malla- tati alkoi kutsua ´esiintymislavalle´ niityn kukkasia: sinikellon, vuokon, ruusun. Punainen leppäkerttu ryömi kukkasten keskelle - juhla oli alkanut. Ja vanhempien silmien eteen ilmestyivät tätien auttamina ja pianon säestämänä laulun tahdissa milloin intiaanit, milloin elefantit. Välillä juhliittiin hiiren häitä: morsian ja sulhanen saapuivat seuraan häävieraat, kukot, kanat, possut, lampaat ja tietysti kuokkavieraana katti, joka

karkotti hääparin tiehensä. Yhtäkkiä paikalle marssivat reippaat merimiehet, ja niin päästiin vaarin saarelle, jossa harakka oli rakentanut pesänsä suureen honkupuuhun. Roolit vaihtuivat juhlan jatkuessa, kaikki lapset pääsivät vuorollaan mukaan – prinssiksi, noidaksi, perhoseksi, linnuksi. Kevätjuhlamme päätöksessä oli eron haikeutta: kouluun ensi syk-

synä menevät lapset saivat ahkeruuden toivotukseksi kukkaset, joita heidän pitää ahkerasti muistaa hoitaa ja kastella. Lopuksi olikin sitten ohjelmassa lapsilla jätskin syönti, mikä onkin monen mielestä juhlan kohokohta.

Mutta juhlan jälkeen arkipäiväkotimme on vielä toi-

minnassa juhannukseen asti ennen kesälomaa.

Terveisemme

**Kuntouttamislaitoksen
Päiväkodin väeltä**

SANDVIK

JT-MIRAGE AAA

Asiakkaan mittojen mukaan laadukkaat, kotimaiset pyörätuolit nopealla toimitusajalla takuutyönä. Huollot ja varaosat kaikkiin merkkeihin.

Pyydä tarjous!

Talart Oy

Raudoittajantie 9,
36100 Kangasala as.

puh. 03-3771 669 • fax. 03-3771 688 • GSM 0400 632 347
talart@talart.fi • www.talart.fi

Kesästä syksyyn

*Jakaa aurinko lämpöä viimeistään
vielä viipyvät pohjolan tuulet.*

*Suvi lempeä tarjoaa jäähyväistään,
nauti niistä, kun näet ja kuulet!*

*Syyskesän metsä on hiljainen,
hento haavikon henkäys rikkoo sen,
vaik' on vaijennut lintujen kuoro
nyt on perhosten karkelovuoro!*

*Amiraalit, Ritarit' tanssivat juhlaa
sadekuurot liittävät taiturin tieltä.
Metsä marjoin ja sienin satoa tuhlaa,
että joku ne löytäisi sieltä!*

*Syksy kukkasat purppurahehkuksi raivas,
kesän vihreys kullaksi muuttuu!
Yllä kirkas teräksensininen taivas,
enää valkoinen hanki puuttuu!*

Pirkko Hakala

Toini Toivanen

syntynyt 5.12.1930 Karttula

kuollut 1.9.2007 Karttula

Ystävämme, Polioinvalidit ry:n Savon osaston
perustajan muistoa kunnioittaen

Polioinvalidit ry

Toini Toivasen muistolle

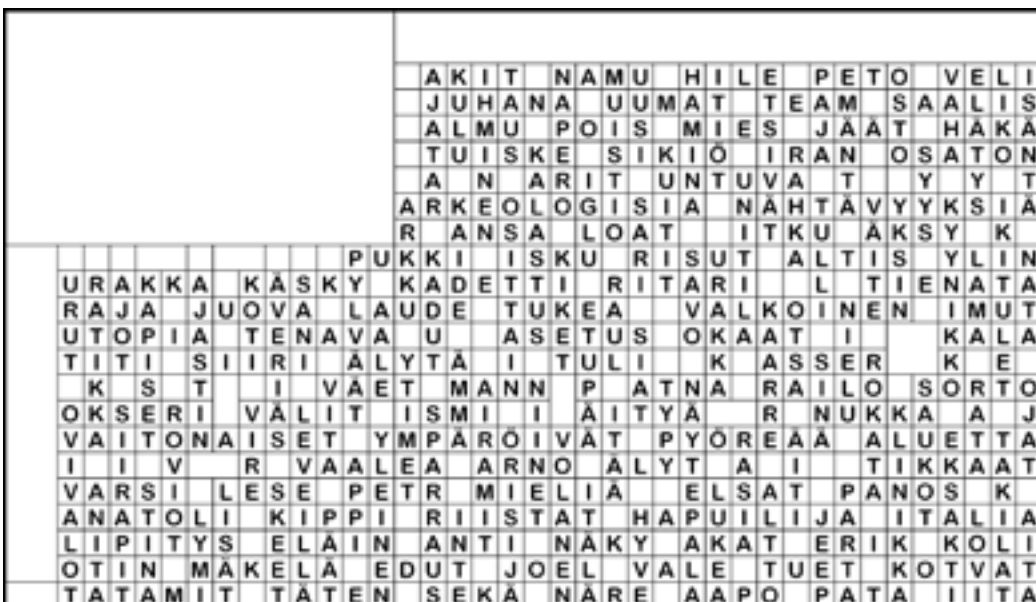
Elokuisena maanantaina sain kuulla suruviestin. Savon osaston pitkäaikainen keulahahmo ja hyvä ystäväni Toini Toivanen oli poistunut keskuudestamme. Tutustuin Toiniin Savon osaston toiminnan alku vuosina. Ajan myötä ystävytemme kasvoi ja lujittui vankalle pohjalle. Puhuimme Toinin kanssa paljon puhelimesta, käytiin läpi asioita laidasta laitaan. Välillä parannettiin maailmaakin toden teolla.

Olit hyvä kuuntelija ja keskustelija, lisäksi yhteistyökkyysi oli ihailtavaa. Hoidit sinulle annettuja tehtäviä ja asioita tunnollisesti ja huolella itseäsi ja voimiasi säästelemättä. Sisukkaasti pinnistelit niin kauan, että sait asiat haluamaasi päämäärään. Oli toimelias ja elämänmyönteinen. Tavatessa tervehdit aina hymyssäsuin ja kyselit kuulumiset. Tulit hyvin toimeen kaikkien kanssa.

Savon osasto ja poliolaiset olivat tärkeä osa elämässäsi. Mukavina muistoina ovat lukuisat tapahtumat ja retket, joihin Toinin kanssa osallistuttiin. Toinin valoisuutta ja lämminsydämisyyttä jäi kaipaamaan suuri joukko ystäviä.

Olen kiitollinen, että minulla on ollut Toinin kaltainen todella hyvä ystävä.

Iiris Karvinen

Ruudukon voittajat Poliolehti 2/2007

I palkinto, 10 €
Kaija Toivonen, Tampere

II palkinto 6 €,
Elli Pohjonen, Jyväskylä

Holger Åke Karlssonin muistolle

Åken vaimo Ia soitti minulle ja ilmoitti, että Åke on vaikean sairauden jälkeen nukkunut pois 29.06.2007.

Åke sairastui polioon 1938 eli 18 vuotiaana. Tauti vei häneltä liikuntakyvyn kokonaan. Jo kahden vuoden päästä 1940 naapurin pojat raahasivat Åken metsään, jossa hän teki metsätöitä ja sai näin kuntoutusta. Niinpä hän siitä sai voimia, ja oppi kävelemään kyynärsauvoilla.

Åken haaveena oli jo pikkupojasta asti halu tulla kauppiaksi, mutta ne haaveet hän unohti hetkeksi ja suoritettuaan autokoulun ryhtyi Åke taxikusikiksi. Kauppiaan haaveet putkahtivat kuitenkin jälleen mieleen ja taksihommat saivat jäädä. Åke Karlsson ryhtyi Kemiön Strömmassa kauppiaksi. Siinä työssä vierähti 17 vuotta. Kauppiaana hän teki ympärivuorokautisia päiviä, kun hän mm. kävi ostamassa tuottajilta marjoja ja kaloja.

Avioliitossa hänestä tuli kolmen tyttären isä. Tyttäret olivat kaikki yhtä rakkaita hänelle. Turkuun Åke muutti vaimonsa Ian kanssa eläkepäiviä viettämään, mutta kesät kuluivat yhä Strömmassa kesäpaikassa.

Lehtimäki oli Åkelle mieluisa paikka. Sinne hän suuntasi autonsa keulan useasti, ja kun voimat hiipuivat tuli kyydittäjäksi Mikon invataksi. Eipä ollut parempaa (Anssi) hieroo kuin Lehtimäellä ja kolme vuotta sitten jäivät olkavarsikivut sinne. Koko henkilökunta sai aina Åkelta vilpittömät kiitokset. Åke talletti kaiken, mitä koski Lehtimäellä oloa vuosien varrelta.

Åke kärsi polion myöhäisoireista, jotka veivät häneltä kaikki voimat käsistä ja toivat puhelaiiriötä.

Åke oli ihminen, joka otti toiset huomioon. Monesti pääsin Åken kyydissä Lehtimäellä, kuten moni muukin. Sitä kiitollisuudella muistelen.

Åke siunattiin hiljaisuudessa, vain lähiomaiset olivat läsnä.

Kiitos, että sain kuulua ystäväpiiriisi.

Hilkka Suominen

Muistoa kunnioittaen

Saara Siipo

syntynyt 14.4.1930 Jalasjärvi

kuollut 3.6.2007 Rahja

Syntymäpäivät

90 vuotta

1910	Turunen Lempi	Mikkeli
711	Lampila Aino	Ähtäri

85 vuotta

510	Hartman Paula	Espoo
212	Ekman Ella	Seinäjoki
512	Antila Toivo	Vilppula
1312	Kytömäki Aili	Kannusjärvi
2312	Toikkanen Rakel	Helsinki

80 vuotta

2210	Kaikkonen Helvi	Kiuruvesi
611	Mäntymaa-Mallula Marjatta	Nurmo
2711	Kaikkonen Ulla	Ii
2312	Ovaskainen Risto	Kuopio

75 vuotta

510	Lattu Pentti	Helsinki
1610	Gröndahl Wales	Turku
1610	Mäntykangas Annaliisa	Oulainen
411	Lampila Anni	Kivijärvi
1911	Autio Mauri	Alavieska
1911	Virta Eino	Kurikka
3011	Kettinen Jouko	Mänttä
3011	Mikkonen Synnöve	Helsingfors
3011	Pfaler Von Kaarina	Helsinki
2012	Kyyrönen Kaarina	Turku
3112	Aho Aune	Raisio

70 vuotta

110	Tinakari Marjatta	Pieksämäki
1410	Rautalin Kalevi	Pirkkala
1610	Juutinen Oiva	Savikylä
2110	Mustonen Pertti	Vääksy
2711	Åhman Riitta	Remeskylä

60 vuotta

510	Tervo Terttu	Saarenkylä
1110	Alaluusua Anna-Maria	Luusua
1210	Puurula Elsi	Reisjärvi
2910	Toro Kirsti	Noormarkku
512	Lavonen Eeva	Lieto
912	Alhola Raija-Leena	Tampere
1012	Soukka Ritva	Turku
3112	Isotalo Hanna	Tarvasjoki

50 vuotta

1911	Nevalainen Jukka	Kotka
2411	Tervasalo Eija	Rauma

Uutta 2008 VIKING XPRS

Uusi Viking XPRS tuo Helsingin ja Tallinnan väliseen liikenteeseen aivan uudenlaisen mukavuuden, nautittavuuden ja helppouden. Nopeasti ja turvallisesti kaikissa sääolosuhteissa liikennöivä matkustaja-alus yhdistää perinteisten autolauttojen ja katamaraanien parhaat ominaisuudet Vikingin viihtyisään, aina hyvin palvelemaan tunnelmaan.

Astu laivaan vuonna 2008.

Lisätietoja www.vikingline.fi

VIKING LINE

www.vikingline.fi - puh. 0600-41577
(1,64 €/vastattu puhelu + norm. pvm/npvm).

Lähdöt Teneriffalle 30.11.07-19.4.08
välisenä aikana joka perjantai

TENERIFFA

LOS CHRISTIANOS,
TERVEYSHOTELLI MAR Y SOL

Hotelli huomioi erityisesti liikuntaesteisten tarpeet.

Hotellin yhteydessä on hoitokeskus TeraLava, jossa toimii suomalainen fysioterapeuttiharjoittelija. TeraLava tarjoaa kuntoutusta ja monia erilaisia hoitoja. (Tarkista hoitojen korvattavuus KELA:lta). Hotellin yhteydessä toimii apuvälinevuokraamo.

HINNAT ALKAEN:

yksio kahdelle puolihoidolla
(7 pv) **845 €/hlö**

kaksio kahdelle
puolihoidolla
(7 pv) **912 €/hlö**

Hintaan sisältyy: lennot veroineen Finnairilla Helsingistä, invakuljetukset kohteessa ja majoitus puolihoidolla.

Palvelumaksu on 10 €/varaus.

Lisätietoja ja varaukset:

Matka-Agentit Porvoo ja Joensuu
019-5360 460, 013-748 500
porvoo@matka-agentit.fi
joensuu@matka-agentit.fi

Katso lisää:

- www.matka-agentit.fi
- www.marysol.org
- www.lero.net

Kysy myös
muista hotelleista
ja pelkkii
lentoja
Teneriffalle!

KYLPYLÄMATKOJA PÄRNUUN INVABUSSILLA!

Kaari-Matkat Oy tekee syksyn aikana kaksi viikon kestäväää kylpylämatkaa Viron Pärnuun. Matkat hissillisillä invabusseilla. Joka matkalle varattu 10 invahuonetta. Lähdöt Vaasasta ja Seinäjoelta. Kullakin matkalla eri reitti. Matkan hintaan sisältyy täysihoito sekä kylpylän palveluja.

21.10.2007

Matkareitti Parkano-Tampere-Hämeenlinna-Helsinki. Myös Teuva-Pori-Forssa-Helsinki.
Hinnat alk. Estonia 350 €, Söprus 310 €/viikko.

2.12.2007

Matkareitti Teuva-Pori-Rauma-Turku-Salo-Helsinki. Myös Kauhajoki-Pori-Forssa-Helsinki.
Hinnat alk. Estonia 350 €, Söprus alk. 310 €/viikko.

27.1.2008

Matkojen hinnat alk. 300 €. Kysy lisää!
Vuoden 2008 matkat 16.3., 8.6., 27.7., 3.8., 5.10. ja 7.12.08. Yhdistykset, pyytäkää tarjous.

Lisätiedot ja varaukset:

Puh. 0400-599309 / Keijo Kaari, Pori
(invalidi/yrittäjä ja yhdistyksen jäsen)

0400-661913 / Jari Kaari, Teuva

Kaari-Matkat Oy

www.kaari-matkat.com, kaari.matkat@kolumbus.fi

Leikkaa talleksi